

Investeren

in

integreeren

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
1.1 <i>Definitie integratie</i>	5
1.2 <i>Immigratie en integratie: vroeger en nu</i>	5
1.3 <i>Leeswijzer</i>	7
2. Terugdringen instroom asiel- en gelukszoekers en huwelijksmigranten	9
2.1 <i>Kansarme immigranten en de druk op voorzieningen en leefbaarheid</i>	9
2.2 <i>Huwelijksmigratie</i>	9
2.3 <i>Neef-nichthuwelijken en gedwongen huwelijken</i>	11
2.4 <i>Oost-Europeanen</i>	12
3. Integratie en de rechtsstaat	14
3.1 <i>Tolerant voor tolerantie, intolerant voor intolerantie</i>	14
3.2 <i>Criminaliteit</i>	15
4. Kennis verwerven om te integreren	17
4.1 <i>Taal</i>	17
4.2 <i>Inburgeren, meer dan taal alleen</i>	18
4.3 <i>Organisatie rond inburgering</i>	18
4.4 <i>Betrokkenheid</i>	19
4.5 <i>Voorschoolse educatie</i>	20
4.6 <i>Uiterlijkheden</i>	21
5. Zelfredzaamheid en participatie	23
5.1 <i>Beleid B&W Den Haag</i>	23
5.2 <i>Werk</i>	25
5.2.1 <i>Personeelsbeleid gemeente</i>	27
5.2.2 <i>Vrijwilligerswerk</i>	29
5.3 <i>Onderwijs</i>	31
5.4 <i>Eigen woningbezit</i>	35
5.5 <i>Sport</i>	37
6. Anti-discriminatiebeleid	39
Verantwoording	41
Actieplan	42

- **Frits Bolkestein heeft als eerste en als voorman van één van de grote politieke stromingen in ons land de aard en de omvang van het immigratieprobleem gesignaleerd.**

I. Inleiding

De VVD heeft in het debat over integratie een markant verleden. Frits Bolkestein heeft als eerste en als voorman van één van de grote politieke stromingen in ons land de aard en de omvang van het immigratieprobleem gesignaleerd en –nadrukkelijk– aan de orde gesteld.¹ Al in 1991 stelde hij: “Er is een groot debat nodig waaraan alle politieke partijen deelnemen, over wat mag en wat kan, wat moet en wat anders dreigt.” Die discussie kwam er, maar zijn denkbeelden vielen niet in goede aarde. Het Sociaal Cultureel Planbureau (SCP) schetste de discussie als volgt: “Er volgt een storm van protest. Bolkestein wordt beschuldigd van grove generalisaties, stemmingmakerij en electoraal winstbejag.”²

De liberale voorman waarschuwde er toen al voor dat, als de overheid een onbeheerste instroom van immigranten zou dulden, dit de samenleving op den duur zou ontwrichten en dat dit vooral ook de kwetsbare mensen in de samenleving zou schaden.

Nu er –ondanks alle inspanningen van mensen als Frits Bolkestein, Henk Kamp en Rita Verdonk– de laatste jaren gebeurt wat Bolkestein voorspelde is het zaak integratie met spoed hoog op de agenda te plaatsen. Te meer omdat de problematiek inmiddels nóg indringender is geworden door globalisering, toenemende mogelijkheden tot communicatie (schotelantennes!) en mobiliteit. Ook de massaliteit speelt een belangrijke rol voor de omvang van het probleem alsmede het feit dat wij in een verzorgingsstaat leven. Om al die redenen is een specifieke, creatieve en geïntensiveerde aanpak nodig.

In oktober 2003 presenteerde de Haagse VVD-gemeenteraadsfractie het Actieplan integratie, op weg naar een liberaal alternatief. Uiteindelijk was dit plan een eerste aanzet tot een bijna raadsbreed aangenomen initiatiefvoorstel over integratie, met als titel: “zo wij iets zijn, zijn wij Hagenaars.” Wij willen dit actieplan uit 2003 actualiseren. Dat doen wij met deze nota die mede bedoeld is om een lokale Haagse inkleuring te geven aan de landelijke nota, zoals die door VVD-Tweede Kamerlid Henk Kamp eind 2007 is gepresenteerd.³

¹ Mr. Drs. F. Bolkestein in de *Volkskrant*, *Integratie van minderheden moet met lef worden aangepakt*, 12 september 1991.

² Sociaal en Cultureel Rapport 1998, *25 jaar sociale verandering*, Den Haag, p. 265-266.

³ VVD-Tweede Kamerfractie / Henk Kamp, *Immigratie en Integratie*, 12 november 2007.

Te vinden op www.henkkamp.nl.

Seher Akyol

Seher Akyol is Manager jongeren van onder andere het Stedelijk Mobiel Jongeren Team. Daarnaast is zij vice-voorzitter van het landelijke Inspraak Orgaan Turken (IOT) en de voorzitter van het Haagse Participatie Team. "Het is belangrijk om 'outreaching' werk op straat te doen. We spreken als Stedelijk Mobiel Jongeren Team direct jongeren aan die op straat rondhangen en voor overlast zorgen." "Ik werk met rolmodellen uit de bevolkingsgroepen zelf. Mensen met levenservaring (ervaringsdeskundige), maar ook educatie en natuurlijk overwicht. De gemeente zou het idee van rolmodellen wellicht meer structureel kunnen oppakken." "Je moet werken wanneer jongeren op straat zijn en geen kantoortijden hanteren. Er dient een koppeling te worden aangebracht tussen (individuele) bewoners en zelf- en welzijnsorganisaties. Zet de deuren open voor vrijwilligers uit de wijk en ga als welzijnswerk veel meer naar buiten."

"Let wel: bij hangjongeren gaat het niet alleen om allochtonen, maar ook om autochtonen uit Duindorp en Ypenburg."

"Het project Stedelijk Mobiel Jongeren Team heeft onlangs een 1e prijs gewonnen en Amsterdam, Rotterdam en Antwerpen zijn langs geweest om het model te bestuderen."

"Hangjongeren melden zich nu zelfs aan als vrijwilliger. Hiermee zou je mogelijk iets moeten doen via bijvoorbeeld de sociale dienst. Probeer ze in te zetten voor de stad."

"Met het Inspraak Orgaan Turken (IOT) proberen we buurtbewoners te activeren voor de krachtwijken zodat ze hun verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen leefomgeving. We leggen contacten met de landelijke Federatie van Vrijwilligers."

"In de wijken zelf kunnen vrouwen gestimuleerd worden. Naast vrijwilligerswerk is wellicht ook microkrediet mogelijk voor wijkgebonden activiteiten. Stimuleer initiatieven met microkrediet. Vrouwen die handwerk maken of recepties organiseren en cateren."

"Overweeg een Vrouwenvakschool voor vrouwen die ongediplomeerd zijn, maar wel over bepaalde vaardigheden beschikken. Start een samenwerking met een leerwerkcentrum, via Mondriaan volwasseneneducatie en eventuele hulp van de sociale dienst."

"Ik zou wensen dat er met de Haagse Hogeschool of InHolland een afspraak wordt gemaakt om een op maat gesneden opleiding jongerenwerk op te zetten."

"Er dienen afspraken te worden gemaakt met de welzijnsorganisaties voor de komende jaren: hoeveel jongerenwerkers ga je kweken? Waar het om gaat, is dat er een sluitende aanpak moet worden gerealiseerd met professionele welzijnswerkers."

1.1 Definitie integratie

Het doel van integratie is het gedeeld burgerschap: de wil van alle in Nederland wonende mensen om er samen in ons land iets goeds van te maken en de verantwoordelijkheid te nemen om in het publieke domein –met alle verschillen die er zijn– ordelijk en vreedzaam te leven. Het voorzien in de eigen behoeften (op het gebied van onder meer werk, onderwijs en huisvesting) bevordert gedeeld burgerschap. Wij onderscheiden drie integratiecomponenten:

1. Het rechtsstatelijke deel; het respecteren van de Nederlandse rechtsorde.
2. Het kennisverwervende deel; het leren van de taal en de geschiedenis. Ook de normen en beginselen die uit de Nederlandse rechtsorde voortvloeien horen hierbij. Datzelfde geldt voor omgangsvormen en deugden.
3. Het zelfredzame deel; dit heeft betrekking op alles wat met participatie en zelfredzaamheid in de samenleving te maken heeft, zoals het hebben van werk en het volgen van onderwijs.

De drie genoemde componenten zijn niet op zichzelf staand maar hangen met elkaar samen. Zo wordt het verwerven van kennis (de taal leren) bevorderd door participatie (het hebben van werk). En andersom. Onvoldoende kennisverwerving hangt samen met criminaliteit (het rechtsstatelijke deel). Deze voorbeelden maken duidelijk dat de drie integratiecomponenten in hun onderlinge samenhang moeten worden beschouwd.⁴ Liberalen geloven niet in een maakbare samenleving, ook niet wat betreft integratie. Het realiseren van het rechtsstatelijke deel en de kennisverwerving kan slechts duurzaam worden gerealiseerd als migranten participeren in de samenleving. Het leren van de taal heeft bijvoorbeeld meer zin als de opgedane kennis wordt verbeterd en bijgehouden doordat de migrant werkt, omdat op de werkvloer vaak Nederlands wordt gesproken.

1.2 Immigratie en integratie: vroeger en nu

Veel van de problemen op het gebied van immigratie en integratie zijn te begrijpen in het licht van de geschiedenis. Nederland was natuurlijk altijd al een land waar mensen van buiten in groten getale neerstreken, maar de situatie van nu is niet te vergelijken met de situatie van vroeger.⁵ Nieuw is bijvoorbeeld dat de eerste generatie –voornamelijk mannelijke gastarbeiders– volop (laag) betaalde arbeid verrichtte. Dit was een zeer initiatiefrijke groep mensen. Nu zijn de migrantenfamilies het meest “onbeweeglijke” deel van de bevolking. Die onbeweeglijkheid is onder andere zichtbaar in de relatief hoge mate van werkloosheid, het aantal uitkeringen, de schooluitval en het lage onderwijsniveau.

Een ander punt waarop de integratie van huidige migranten in de Nederlandse samenleving zich onderscheidt van eerdere migrantengroepen is de globalisering: het bestaan van de moderne communicatiemiddelen en de veel goedkopere vervoersmogelijkheden.⁶ Vroeger waren de migranten vanwege de gebrekkige of langzaam verlopende communicatie en de hoge kosten om tussen het land van herkomst en Nederland te reizen in praktijk genoodzaakt de banden met het vroegere thuisland op een laag pitje te zetten of zelfs te verbreken. In deze tijd is

⁴ W.P.S. Bierens, *Grenzen van de open samenleving. Migratie- en integratiebeleid in liberaal perspectief*, geschrift 99 van de Teldersstichting, Den Haag, 2005, p. 178.

⁵ Paul Scheffer, *Het land van aankomst*, Amsterdam, 2007, p. 38,39.

⁶ Bram Peper, *Dolend land*, Amsterdam, 2002.

• **Het Stedelijk Mobiel Jongeren Team.**

dat anders. Door de opkomst van internet en de relatief goedkope vliegtuigtickets is het gemakkelijk om contact te houden met het land van herkomst. Daardoor staan migranten met één been in de Nederlandse samenleving maar blijven zij met het andere in het land van herkomst staan. Kortom, een obstakel voor integratie.

Een bijkomende belemmering voor de integratie is de greep die landen als Turkije en Marokko op de migrantengemeenschappen in Nederland proberen te houden. Voor Marokkanen is het bijvoorbeeld onmogelijk de Marokkaanse nationaliteit op te geven en Turkse mannen in Nederland moeten zich voor hun 38^e levensjaar in Turkije voor de militaire dienst melden. Hoewel de landelijke politiek zich inmiddels bezighoudt met de laatstgenoemde politieke vraagstukken, zit de lokale gemeenschap wel met de gevolgen opgescheept.

Bovengenoemde factoren –in combinatie met de massaliteit van immigratie in de laatste decennia– noodzaken ons meer dan ooit integratiebeleid hoog op de agenda te zetten en haast te maken met de uitvoering ervan. De discussies, ontwikkelingen en gebeurtenissen die het gevolg zijn van 11 september 2001 maken de noodzaak van een stevig en snel uit te voeren integratiebeleid nog urgenter.

1.3 Leeswijzer

In het navolgende passeert eerst een aantal onderwerpen de revue die verband houden met integratie, daarna geven wij onze visie op het beleid van het college van B&W in zijn algemeenheid en in de paragrafen die dan volgen stellen wij een aantal specifieke onderwerpen en beleidsterreinen aan de orde. Daarbij betrekken we stellingen en doen wij concrete suggesties (voornamelijk aan het college van B&W) om zaken (anders) aan te pakken.

De drie integratiecomponenten die in het bovenstaande zijn onderscheiden zullen daarbij worden aangehouden. Begonnen wordt dus met de rechtsstatelijke component, daarna komt het kennisverwervende deel aan bod waarna tot slot ruim aandacht is voor maatregelen die moeten leiden tot zelfredzaamheid en participatie.

Maar voordat wij aan deze drieslag beginnen, zullen enkele opmerkingen worden gemaakt over immigratie. Steeds zullen na een analyse of uiteenzetting van een bepaald onderwerp concrete maatregelen worden bepleit, welke vetgedrukt (en voorzien van een bullit) zullen worden weergegeven. Deze aanbevelingen en suggesties monden ten slotte uit in een ACTIEPLAN: daarin worden de bullits samengevat en gehergroepeerd in 12 clusters.

- Veel problemen in de wijken op het gebied van onderwijs, leefbaarheid, werkgelegenheid en criminaliteit zijn gerelateerd aan de toestroom van kansarme migranten en het niet-integreren van deze mensen.

2. Terugdringen instroom asiel- en gelukzoekers en huwelijksmigranten

2.1 Kansarme immigranten en de druk op voorzieningen en leefbaarheid.

Veel problemen in de wijken op het gebied van onderwijs, leefbaarheid, werkgelegenheid en criminaliteit zijn gerelateerd aan de toestroom van kansarme migranten en het niet-integreren van deze mensen. Sommigen zijn zelfs analfabeet. Dit legt een zware druk op de (sociale) voorzieningen, zoals corporatiewoningen en de bijstand. Het is dus zaak dat de landelijke overheid immigratie van kansarmen zoveel mogelijk beperkt, zodat intussen eerst gewerkt kan worden aan de integratie van de huidige migranten. Het is dweilen met de kraan open als het kabinet Balkenende IV op het gebied van immigratie de teugels laat vieren, zoals bij het generaal pardon. Of om het bloemrijker te stellen met de woorden van wijlen Ien Dales, voormalig minister van Binnenlandse Zaken: "Het is moeilijk soep koken als er steeds water bijgegooid wordt." De recent hogere instroom van kansarme migranten staat in verband met de invoering van het generaal pardon. Met de pardonregeling is een misschien sympathiek lijkend, maar verkeerd signaal afgegeven aan uitgeprocedeerde asielzoekers en mensen in het buitenland. De kosten voor de bijstand worden geraamd op minstens € 270 miljoen landelijk.⁷ En dat is nog een uiterst bescheiden berekening (er zijn ook –bescheiden– berekeningen te maken die op een veelvoud daarvan uitkomen), want alleen al in Den Haag zorgen de voormalige illegalen voor een uitkeringslast van € 13,5 miljoen per jaar.⁸ Nota bene, dat is een bedrag dat tot in lengte van jaren terugkomt, en –aanzienlijk– hoger wordt als het nageslacht geen werk vindt. Eenmalig zijn € 56 miljoen aan kosten voor de inburgering voorzien. En dan hebben we het nog niet gehad over de kosten die gemoeid zijn met onderwijs, gezondheidszorg, huisvesting etc. Omdat de gepardonnerden een voorrangsverklaring krijgen loopt de wachttijd voor reguliere woningzoekenden voor een corporatiewoning op van 18 naar 20 maanden. Alleen al dit feit zet de onderlinge relaties in onze samenleving onder zwaardere druk.

- **De voorkeursbehandeling voor ex-asielzoekers bij de toewijzing van corporatiewoningen moet van tafel. Net als iedere Nederlander moet deze groep wachten totdat een geschikte huurwoning beschikbaar komt. Het college dient er bij de Haagse woningcorporaties op aan te dringen om de voorkeursbehandeling op te heffen.**

2.2 Huwelijksmigratie

De huwelijksmigratie is de laatste jaren afgenomen. In 2001 haalde nog 56% van de Turkse en 57% van de Marokkaanse mannen hun bruid uit het land van herkomst, in 2006 waren deze percentages respectievelijk 27 en 23. Volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek is dit te danken aan de strengere eisen die zijn opgesteld in 2004. Deze maatregelen waren het gevolg van een aanhoudende inzet van de VVD op dit punt. Het pleidooi van VVD-Tweede Kamerlid Henk Kamp⁹ om de huwelijksmigratie verder terug te dringen door strengere eisen te stellen¹⁰ ondersteunt de Haagse VVD-fractie dan ook volledig.

⁷ Volkskrant, *Pardon kost aan bijstand 270 miljoen*, 14 december 2007.

⁸ Raadvragen B.C. de Liefde en M. Propstra inzake pardonregeling, RIS 150071.

⁹ VVD-Tweede Kamerfractie / Henk Kamp, *Immigratie en Integratie*, 12 november 2007.

Te vinden op www.henkkamp.nl

¹⁰ Deze strengere voorwaarden zijn: het verhogen van de minimumleeftijd van de migrant naar 24 jaar, een waarborgsom van € 7500 en het verlengen van de zelfstandige verblijfstitel tot 7 jaar.

Latifa Bakrimi

Latifa Bakrimi werkt sinds 1985 voor de gemeente. Haar huidige functie is interne headhunter. Ze heeft een Marokkaanse achtergrond.

"Geef mensen kansen!" Dáár gaat het om, volgens Latifa. "Ikzelf ben indertijd ingestroomd via een speciaal programma. Ik was jong getrouwd, maar had de MAVO nog niet afgemaakt. In de loop der jaren heb ik mbo en hbo gedaan. Zojuist ben ik universitair afgestudeerd. Ik ben als het ware geboren en getogen in de organisatie!"

"Het is belangrijk om te kijken naar individuen, niet alleen naar groepen. Dat geldt voor mijn werk als headhunter, maar ook voor de maatschappij in zijn geheel. Maak onderscheid tussen zaken als geloof, cultuur enerzijds en het individu anderzijds, dan vindt je elkaar op mensniveau."

"Integratie moet van twee kanten komen. Het gaat erom dat beide partijen echt open staan, dat je je niet laat meeslepen door hypes. Te veel mensen spreken op basis van ervaringen uit de media, ook in gesprekken met mij persoonlijk. Dat is gewoon niet leuk meer."

"Maar ook goed geïntegreerde allochtonen kunnen wel iets meer doen. Een platform creëren. Zich inzetten als rolmodel voor jongeren en laten zien dat het kan. Zelf draai ik mee bij de stichting Yasmin. Ik wil daar meer de Nederlandse taal stimuleren."

"Taal is nog steeds de belangrijkste voorwaarde om succes te hebben in je loopbaan. Dat geldt ook voor een groenteboer, van welke afkomst dan ook. Ik ervaar het juist als een compliment als Nederlanders een goede taalvaardigheid eisen. Dat geeft aan dat je iemand serieus neemt en niet apart wil zetten."

"Wat mij betreft komt er een taaltoernooi. En hoogopgeleide vrouwen die de taal nog niet spreken, hebben taal op niveau nodig (niet NT2). Misschien kan het Mondriaan dat organiseren."

2.3 Neef-nichthuwelijken en gedwongen huwelijken

65% van de huwelijken van de in Nederland levende Turkse en Marokkaanse jongeren is gearrangeerd of zelfs gedwongen. Tot voor enkele jaren geleden trouwde 50 tot 55% met een partner uit het land van herkomst en eenderde van die partners zou een neef of nicht zijn.

Wij pleiten –alleen al vanwege de gezondheidsrisico's– voor een herbezinning op het toestaan van huwelijken tussen neef en nicht.

- **Het is zaak dat het college van B&W met name de Turkse en Marokkaanse gemeenschap in Den Haag actief laat voorlichten over de gezondheidsrisico's die kinderen uit neef-nichthuwelijken lopen. Juist binnen deze gemeenschappen bestaat namelijk nog veel onwetendheid over erfelijkheidsproblemen, die het gevolg kunnen zijn van dit soort huwelijken.**
- **Vanwege het hoge aantal gearrangeerde en gedwongen huwelijken in de Turkse en Marokkaanse gemeenschap is het zaak dat de gemeente in de reguliere overleggen met vertegenwoordigers van Turkse en Marokkaanse organisaties in Den Haag deze kwestie aankaart. Het taboe dat over dit onderwerp bestaat moet doorbroken worden. Het doel is dat op initiatief van de gemeente in samenwerking met deze organisaties gewerkt wordt aan manieren om gedwongen of gearrangeerde huwelijken terug te dringen. De gemeente moet een voorlichtingscampagne starten met als doel te benadrukken dat vrije partnerkeus de standaard is.**
- **Ook de Dienst Burgerzaken dient meer oog te hebben voor huwelijken, waarbij één of beide partner(s) onder druk is of zijn gezet om het huwelijk aan te gaan. Naar verluidt wordt er zelden of nooit een huwelijk door de gemeente op die gronden geweigerd.**

Supermarkthuwelijken

De overheid heeft ook een taak in het tegengaan van de zogenoemde "supermarkthuwelijken". Het gaat hierbij om huwelijken die illegaal zijn afgesloten en waaraan geen burgerlijk huwelijk is voorafgegaan. Veel bruiden weten niet eens dat zij door zo'n huwelijk niet getrouwd zijn en geen rechten hebben. Naar aanleiding van schriftelijke vragen heeft het college van B&W laten weten dat het Openbaar Ministerie de opvatting heeft dat strafvervolgning niet opportuun is vanwege bewijstechnische problemen en een onevenredig grote benodigde inzet.¹¹ De VVD vindt die opstelling onacceptabel.

- **Het college van B&W moet opnieuw bij de bevoegde instantie aan de bel trekken om deze opvatting te veranderen en het sluiten van supermarkthuwelijken tegen te gaan.**

¹¹ Gemeente Den Haag, Beantwoording schriftelijke vragen E.L. van Dijk-Staats, 13 november 2007, RIS 149496.

2.4. Oost-Europeanen

Een apart immigratievraagstuk vormen de Polen, die –als gevolg van landelijke beslissingen en Europese regelgeving omtrent vrij verkeer van personen– sinds kort bij duizenden ons land en onze stad instromen.

Het behoeft geen betoog, dat deze instroom grote druk zet op voorzieningen in onze stad: huisvesting, onderwijs en volksgezondheid. Een druk waarover de landelijke overheid zich weinig zorgen lijkt te maken. Maar de stad voelt de gevolgen direct. Voorts is er nogal eens sprake van misbruik van (veelal hardwerkende) Oost-Europeanen.

Behalve druk op voorzieningen zijn er ook aspecten van veiligheid in het geding. Bekend is dat Oost-Europese bendes professioneel opereren en bijvoorbeeld actief zijn in grootschalige winkeldiefstal.¹²

Schimmigheid is er over of, wanneer en in welke mate werkloze Polen in aanmerking komen voor een (Haagse) bijstandsuitkering.

- **Er moet een klip en klaar antwoord komen op de vraag wanneer en onder welke voorwaarden Oost-Europeanen¹³ in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering. Ook moet duidelijk worden om hoeveel personen het gaat en wat de prognoses zijn, mede in het licht van de toenemende gezinsherenigingen.**

De Wet Werk en Bijstand (WWB), door Mark Rutte als VVD-bewindsman destijds met succes 'in de markt gezet', heeft in Den Haag –mede door het beleid van het college van B&W– tot zeer goede resultaten geleid: een grote uitstroom van bijstandsgerechtigden. Het kan niet zo zijn dat de net geleegde uitkeringsportalen weer gevuld worden met Oost-Europeanen. Om van de aanzuigende werking nog maar te zwijgen. Daarvan zal zeker sprake zijn, omdat het Nederlandse uitkeringssysteem rianter is dan in veel landen elders.

De landelijke overheid zal zich hierover moeten uitspreken, want:

1. of de landelijke overheid beperkt –alsnog– de toestroom van gelukszoekers, (onze voorkeur). Dit houdt bijvoorbeeld in dat er vooralsnog geen vrij verkeer van Bulgaren en Roemenen moet worden ingevoerd;
2. of de landelijke overheid draagt zorg voor wetgeving die concrete maatregelen mogelijk maakt. Het gaat dan vooral om huisvesting, onderwijs, uitkeringen en criminaliteit.

Huisvesting: een werkgever die een Oost-Europeaan in dienst neemt, moet eerst voor legale huisvesting zorgen. Zelfstandig werkende Oost-Europeanen moeten middels een woonvergunning kunnen aantonen, dat ze over een legale, vaste woon-

¹² Zie bijvoorbeeld het artikel Telegraaf, 'Wroclaw op rooftocht in ons land', Telegraaf, 11 juni 2008

¹³ Het gaat hierbij om ingezetenen uit Europese lidstaten, die sinds 1 mei 2004 deel uitmaken van de Europese Unie, te weten Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Slovenië, Slowakije en -Tsjechië.- Waar in de tekst wordt gerefereerd naar "Oost-Europeanen" wordt bedoeld de ingezetenen uit eerdergenoemde Europese lidstaten.

of verblijfplaats beschikken. Oost-Europeanen die niet over een vaste woon- of verblijfplaats beschikken, dienen te kunnen worden uitgezet. De gemeente dient uitzendbureaus die de regels overtreden bij de huisvesting van werknemers een dwangsom op te leggen.

Onderwijs: het Rijk dient gemeenten te compenseren voor het opvangen van taalachterstanden van Oost-Europese kinderen.

Er dient daarnaast (weer) meer aandacht te komen voor technisch en vakgericht onderwijs als de 'oude' L.T.S./Ambachtsschool en ook Tuinbouwschool. Zo kunnen meer jongeren worden opgeleid voor de beroepen waarvoor nu buitenlanders worden binnengehaald. Samenwerking tussen onderwijs en bedrijfsleven is behulpzaam bij dit proces.

Bijstand: mensen uit andere Europese landen komen in principe niet in aanmerking voor een uitkering. Heeft men geen legaal werk, dan moet men naar het thuisland. De gemeente dient erop toe te zien dat –in geval van bijstandsafhankelijkheid na een kort verblijf in ons land– de verblijfsvergunning door de IND wordt ingetrokken. Men bouwt eventueel pas rechten op na een veeljarig (10 jaar) arbeidsverleden.

Veiligheid: vreemdelingen die zich (herhaaldelijk) schuldig maken aan criminaliteit en de Nederlandse nationaliteit niet hebben, dienen te worden uitgezet. Bij voorkeur dienen ze een aantekening te krijgen in hun paspoort of bij de douane, opdat ze geen internationale draaideurcrimineel kunnen worden. Deze aanpak is eerder met succes gevolgd met betrekking tot Bulgaren.

Een lik-op-stuk-beleid van politie en justitie is altijd al te prefereren, maar juist ook cruciaal voor integratie. Door degenen die zich misdragen snel en gevoelig te corrigeren, kan verdere ontsporing voorkomen worden en wordt een duidelijk signaal afgegeven aan kwaadwillende personen. Dit houdt in: na arrestatie niet direct weer vrijlaten, maar vasthouden, snelrecht toepassen en direct de straf laten uitzitten.

- **Het college van B&W moet, zo mogelijk in samenwerking en samenspraak met G4/andere gemeenten, de landelijke politiek benaderen teneinde sluitende oplossingen te vinden voor de problemen die het gevolg zijn van de forse instroom van Oost-Europeanen. Desnoods door het aanpassen van verdragen of het niet van toepassing verklaren op Nederland.**

3. Integratie en de rechtsstaat

3.1 Tolerant voor tolerantie, intolerant tegen intolerantie

De overheid moet pal staan voor een tolerante samenleving. Daarbij behoort de taak duidelijk stelling te nemen tegen intolerantie. Het kan hierbij gaan om diverse vormen van intolerantie: tegenover andersdenkenden, ras, religie of seksuele voorkeur. Het laatste wat de overheid moet doen is –al dan niet vanwege het niet willen of durven benoemen van problemen– intolerantie onder het tapijt vegen. De overheid mag nooit onverschillig staan tegenover uitingen van welke vorm van extremisme ook.

Radicalisering ziet de VVD als een extreme vorm van intolerantie. Het succes van het integratieproces is cruciaal voor de kwaliteit van de Haagse samenleving in de toekomst. Het is onacceptabel dat personen stelselmatig dit integratieproces tegenwerken. Door zo te handelen vormen zij op termijn een bedreiging voor de openbare orde en veiligheid. Immers, door stelselmatig (meest jonge) mensen over te halen zich af te zetten tegen de waarden van de westerse rechtsstaat kan radicalisering ontaarden in geweld en in het ergste geval in terrorisme.

Aan dit belangrijke onderwerp besteedde de VVD Den Haag (samen met D66) in 2005 in een nota dan ook de nodige aandacht.¹⁴

Naar schatting 12% van de Hagenaars is moslim. De VVD maakt zich zorgen over het feit dat het geluid van de gematigde moslims te weinig wordt gehoord, terwijl tegelijkertijd in moskeeën –ook in onze eigen stad– opruiend en haatdragend wordt gepredikt tegen ongelovigen, andersgelovigen en homoseksuelen.

Het is dan ook een groot goed dat sinds kort gematigde moslims in het openbare debat van zich laten horen en stelling nemen tegen radicale moslims.

- **Waar het gaat om haatzaaiende en opruiende preken en (voor onze rechtsstaat ongewenste en onacceptabele) activiteiten in en vanuit moskeeën binnen onze gemeentegrenzen moet het stadsbestuur zich ten minste openlijk distantiëren en meer (openlijke) druk uitoefenen op de moskeebesturen om te stoppen met ondermijnende activiteiten en uitspraken die onverdraagzaamheid of zelfs haat zaaien.**
- **Als sprake is van (mogelijk) strafbare feiten moeten vanzelfsprekend strenge en afdoende maatregelen worden genomen. En, voor zover nodig –bijvoorbeeld vanwege het ontbreken van een adequaat juridisch instrumentarium om ondermijnende activiteiten aan te pakken– dient het stadsbestuur er bij bevoegde instanties op aan te dringen dat passende maatregelen worden getroffen (dat zou nieuwe wetgeving kunnen zijn).**

Het college van B&W heeft –na lang aandringen door de VVD– in april 2008 een beleid geformuleerd met betrekking tot de aanpak van radicalisering.¹⁵ De VVD heeft zich verheugd getoond over het sindsdien bestaande lokale Haagse beleid op dit onderwerp en ook over het inwilligen van een reeds lang bestaande wens om een signaleringsplatform in te richten.

¹⁴ VVD en D66, *Actieplan tegen radicalisering*, Den Haag, 2005.

De nota is onder andere te vinden op www.vvddenhaag.nl.

¹⁵ Gemeente Den Haag, *Signalering van radicalisering en polarisatie in Den Haag*, Den Haag, 2007

De VVD heeft het belang benadrukt de focus meer te richten op de mogelijkheden die de Haagse Raad voor Levensbeschouwingen en Religies zou kunnen bieden, in het bijzonder in het licht van de veel geuite klacht, dat gematigde moslims onvoldoende worden gehoord dan wel van zich (kunnen) laten horen. De burgemeester heeft óók ons verzoek ingewilligd het ingezette beleid over een jaar te evalueren.

Wat de VVD betreft valt aan grondwettelijke normen, zoals gelijke behandeling in gelijke gevallen, vrijheid van meningsuiting, vrijheid van vereniging en vrijheid van godsdienst niet te tornen. Dan zijn er ook nog normen en waarden in de Nederlandse samenleving die niet wettelijk zijn vastgelegd, maar die ons wel wat waard zijn, zoals het hebben van respect voor elkaar, deelname van vrouwen aan het maatschappelijk leven enz. Het is voor ons duidelijk dat het hebben van vrijheden ook verplichtingen met zich meebrengt. Het recht van de vrijheid van meningsuiting bijvoorbeeld houdt dus eveneens de plicht in om diezelfde vrijheid voor anderen te verdedigen.

Zowel de lokale als de landelijke overheid zullen zich duidelijk moeten distantiëren van, en druk moeten uitoefenen op, stromingen binnen religies waarbij geloofsafval niet wordt geaccepteerd en waarbij geloofsafvallers sociale uitsluiting of nog erger over zich afroepen. De VVD kan zich geheel aansluiten bij een uitspraak van de toenmalig Amsterdamse wethouder Ahmed Aboutaleb (PvdA) na de moord op Theo van Gogh. Hij zei: *“Voor mensen die de wezenlijke kernwaarden van onze samenleving niet delen, is geen plaats in een open samenleving als de Nederlandse. Iedereen, die niet deze waarden deelt, doet er verstandig aan zijn conclusies te trekken en te vertrekken. Het kan niet zo zijn dat iemand van ons allen eist dat we zijn opvattingen respecteren en tegelijkertijd niet bereid is de opvattingen van anderen te respecteren.”*

3.2 Criminaliteit

Marokkaanse en Antilliaanse jongeren zijn ten opzichte van andere bevolkingsgroepen oververtegenwoordigd op het gebied van criminaliteit, schooluitval, schoolverzuim en werkloosheid. Daarom is de gemeente betrokken bij programma's zoals het actieprogramma IMAR en Traha Brug. Bij IMAR voor Marokkaanse en Traha Brug voor Antilliaanse probleemjongeren wordt een persoonsgerichte aanpak geboden met als doel om jongeren waarvoor een grote kans bestaat dat zij afglijden naar de criminaliteit, vroegtijdig weer op het rechte pad te krijgen. Bij deze aanpak behoort ook een intensieve begeleiding van het betreffende gezin. De eerste voorlopige conclusie van Traha Brug laat zien dat de aanpak zijn vruchten afwerpt.¹⁶ Hoewel de VVD de voorkeur geeft aan algemene interventieprogramma's, waarbij geen onderscheid wordt gemaakt tussen bevolkingsgroepen, ondersteunen de liberalen vanwege de ernst van de problematiek deze speciale aanpak. De kleine hardnekkige groep Antilliaanse en Marokkaanse probleemjongeren bezorgen de betreffende bevolkingsgroepen een negatief imago. Daarom is een stevige aanpak op maat voor de korte termijn gerechtvaardigd voor deze probleemjongeren, al moet in onze visie er zo spoedig mogelijk naar worden gestreefd te werken met een aanpak die voor iedereen gelijk is.

¹⁶ Gemeente Den Haag, *Jaarrapportage Bestuurlijk arrangement Antilliaanse risicjongeren*, RIS 147458

Lilian Callender

Lilian Callender is directeur van de Haagse vestiging van Hogeschool InHolland. Zij was tevens vice-fractievoorzitter van de Haagse VVD-gemeenteraadsfractie en maakte deel uit van de commissie PaVem.

"Ik vind het goed om in debat en notities problemen te benoemen, als tegelijkertijd maar naar oorzaken gekeken wordt. Ook dienen positieve zaken te worden gemeld. Een concreet voorbeeld uit mijn werkomgeving: allochtone meisjes doen het over het algemeen goed in het onderwijs. Maar door onderwijs kunnen ze ook ontkomen aan druk van hun thuisomgeving, dat mogen we best zeggen."

"Ik zie problemen in het Haagse basisonderwijs en het vmbo. Dat bleek onlangs

ook uit een onderzoek in Trouw. Het ministerie is verantwoordelijk, eigenlijk heeft de wethouder hier niet direct een taak en bevoegdheden. Toch vind ik dat de lokale politiek en de VVD de vinger aan de pols moeten houden, want anders krijg je de rekening linksom of rechtsom gepresenteerd. Je kunt denken aan een betere link tussen scholen, welzijnswerk en consultatiebureaus."

"Er is onvoldoende aandacht voor diversiteit in het onderwijs, terwijl scholen wel daaraan gerelateerde problemen kunnen hebben. Veel leraren genoten hun opleiding in de jaren '80 en '90, toen dit nog niet zo'n issue was. Wat mij betreft komt er daarom een kenniscentrum voor diversiteit in het onderwijs, van de G4."

"Dan kun je denken aan respect voor vrouwen en homo's, aandacht voor conflictbeheersing. Jonge, vrouwelijke docenten hebben soms geen leven. Ik heb op mijn school niet veel ernstige incidenten, maar als ze er zijn, spreek ik mijn studenten direct op hun gedrag aan. Ik ga die confrontatie direct aan."

Maar nogmaals, niet alleen straffen, ook belonen. Zo wil ik studenten - of ze nu autochtoon of allochtoon zijn, stimuleren om hun verantwoordelijkheid te nemen in de samenleving - bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te doen. De gemeente Den Haag kan hier een verkiezing 'Student van het jaar' aan koppelen."

4. Kennis verwerven om te integreren

4.1 Taal

Integratie begint bij de inburgering van nieuwkomers, maar het integratievraagstuk speelt ook bij oudkomers. Het behoeft geen betoog dat het spreken van de Nederlandse taal een onmisbare voorwaarde is om in de samenleving te kunnen participeren. In noodsituaties kan het van levensbelang zijn dat iemand de taal voldoende beheerst, zodat de hulpverleners optimaal hun werk kunnen doen.

Ook kunnen ouders die gebrekkig Nederlands spreken moeilijk een gesprek voeren met de docenten op school, met artsen, met de gemeente etc. Daardoor komt het regelmatig voor dat de kinderen voor hen moeten tolken. Dat is om verschillende redenen onwenselijk en komt bovendien het gezag van de ouders niet ten goede.

Het komt steeds vaker voor dat medische hulpverleners zelf tolken voor hun patiënten ter beschikking (moeten) stellen. Dat brengt hoge kosten met zich mee. De VVD vindt het niet vanzelfsprekend dat de belastingbetaler daarvoor opdraait, zeker niet als het gaat om mensen die al langere tijd in Nederland wonen en van wie dus verwacht mag worden dat zij zich de taal inmiddels eigen zouden hebben gemaakt.

Het gemeentebestuur dient een discussie aan te gaan met diverse (taal-) gemeenschappen die consequent weigeren Nederlands te spreken. Vragen die dan de revue kunnen passeren zijn bijvoorbeeld: 'Waarom kijkt u altijd naar de Turkse schotel en niet met uw kind naar bijvoorbeeld het Jeugdjournaal?' 'Beseft u dat u uw kinderen hiermee tekort doet? Ze lopen zo al een taalachterstand op nog voordat ze naar school gaan.'

- **Het is onwenselijk dat de gemeenschap een financiële bijdrage moet leveren voor personen die weigeren om de Nederlandse taal te leren. De verantwoordelijkheid te zorgen voor een vertaling van (bijvoorbeeld) medische adviezen ligt wat de VVD betreft bij de afnemer/patiënt en niet bij de gemeenschap. Voorzover de gemeente deze bijdrage subsidieert dient dit te veranderen. Daarbij kan worden gedacht aan tenminste een eigen bijdrage van de afnemer/patiënt.**
- **Het 'taaloffensief' moet met kracht worden voortgezet, zeker nu regelmatig te horen is dat de tweede generatie de Nederlandse taal soms minder goed beheerst dan de eerste generatie. Ook moet de opgedane taalkennis worden onderhouden. Het kan hierbij stimulerend zijn als gewerkt wordt met prestatiebeloningen.**

De VVD verwacht dat allochtonen in ieder geval een inburgeringtoets NT2 op niveau 2 of hoger halen. Belangrijk bij de inburgering is, naast het vanzelfsprekend leren van de Nederlandse taal op een goed niveau, de overdracht van Nederlandse normen en waarden. Om volwaardig mee te kunnen draaien is het nodig dat allochtonen, alsmede (tijdelijke) geestesdienaren, de Nederlandse normen, waarden en omgangsvormen uitgelegd krijgen.

Inburgeren in Nederland moet iets zijn waar nieuwkomers trots op kunnen zijn. De VVD is daarom blij dat het inburgeringscertificaat feestelijk wordt uitgereikt. Het is immers een mijlpaal in het leven van een migrant. Daarbij past waardering vanuit de gemeenschap. Of, zoals één van onze gesprekspartners (zelf van allochtone afkomst) het zei: "De eis om de taal te leren zou ook kunnen worden opgevat als een compliment".

4.2 Inburgeren, meer dan taal alleen

Naast de taal helpt het bij het inburgeren naar de mening van de VVD als allochtonen wordt verteld hoe onze geschiedenis en cultuur in elkaar steekt. Wat dit laatste betreft: wij zijn ons te weinig bewust van de cultuurschok die veel immigranten ondervinden als ze ons land binnenkomen. En juist het onderkennen van die cultuurschok kan, mits vroeg onderkend en aangepakt, veel problemen later voorkomen.

Eén van onze gesprekspartners (zelf van allochtone afkomst en “geslaagd” in de maatschappij) had hierover een uitgesproken mening. En de VVD deelt die mening. Hij gaf aan dat de overheid er goed aan zou doen om (nog?) meer maatwerk bij de inburgering te leveren. De inburgering is nu nog teveel een eenheidsworst. Om de slagingskansen te vergroten is het belangrijk dat voorafgaand een individueel intakegesprek bij de kandidaat wordt afgenomen. Een gesprek dat zodanig is dat daarna meer rekening kan worden gehouden met de talenten, opleiding en nationaliteit van de kandidaat. Het traject vangt aan met een (uitvoerige) uitleg hoe de Nederlandse cultuur in elkaar steekt, wat er verwacht wordt en wat de mogelijkheden zijn.

Nederland is volgens de gesprekspartners niet duidelijk genoeg over wat we van immigranten verwachten: “We discussiëren alle problemen weg, we zijn een land van nota’s, maar we pakken de problemen niet aan. Nederlanders zijn veel te tolerant. Hoe moeten immigranten nu weten wat er van ze wordt verwacht? Vóór je het weet klagen immigranten over de overheid en vinden ze het de gewoonste zaak van de wereld dat ze geld van de overheid krijgen.” Of, zoals ondernemer Abkader Chrifi het uitdrukte: “*Hou op met huilen en laat zien wat je kunt!*”¹⁷

4.3 Organisatie rond inburgering

Gesprekspartners hekelen de wijze van werken bij inburgering en bij aanpak van probleemjongeren. Zo bemoeien soms wel meer dan 10 organisaties zich met één (probleem)groep of één inburgeraar, terwijl die organisaties vaak niet weten waar de collega-organisaties mee bezig zijn: zo werkt iedereen langs elkaar heen. Ten aanzien van deze problematiek doen wij een groot aantal voorstellen ter verbetering van het inburgeringstraject.

- **Bij inburgering moet meer gebruik worden gemaakt van mensen die moeilijke onderwerpen (zoals incest en neef-nichthuwelijken) op ludieke wijze in een boek of toneelstuk verwerken. De toneelschrijfster Kamla Koekul werd in dit verband als voorbeeld gesteld: zulke mensen moeten we koesteren.**
- **Het werken met één loket kan helpen bij inburgeren. Bezien moet worden of het in 2008 ingestelde –eerste– loket “OpMaat” daarvoor een basis kan zijn, of dat de daar opgedane ervaring moet leiden tot een andere loket-vorm. Dáár mensen wegwijs maken in de mogelijkheden voor opleiding, stages en werk of vrijwilligerswerk biedt zonder twijfel een beter rendement. Het helpt als daarvoor “gemakkelijke” plekken worden gekozen. Buurthuizen en clubhuizen, maar ook scholen, kunnen een uitstekende accommodatie zijn. Stel die dan ook langer open dan de kantooruren, namelijk op momenten dat jongeren zich (’s avonds) op straat bevinden. Ook i-shops kunnen hier een laagdrempelige rol vervullen.**

¹⁷ Algemeen Dagblad, *Hou op met huilen en laat zien wat je kunt!*, 16 april 2008, p. 7

- **De aanbestedingsprocedure voor inburgeringscursussen kan efficiënter aangepakt worden.**
 - **Zo dient de concurrentie op de markt voor inburgeringscursussen te worden gestimuleerd.**
 - **Met aanbieders moeten prestatiecontracten worden afgesloten over**
 - **Instroom- en uitstroomgetallen.**
 - **Minimaal te behalen taalniveaus en het tijdsbestek waarin dit niveau moet zijn bereikt.**
 - **De uiteindelijke resultaten moeten strak gemonitord worden.**
 - **Een bonus-malussysteem voor de opdrachtnemer zal goed werken.**
- **Mensen met een bijstandsuitkering, inclusief Oost-Europeanen, die de taal niet of onvoldoende beheersen moeten verplicht op taalcursus.**
- **Met de mobiele jongerenteams zijn uitstekende resultaten behaald om hangjongeren te betrekken bij de Nederlandse samenleving en af te houden van criminaliteit en radicalisering. Ook heeft men daar kans gezien van hangjongeren, en zelfs van criminele jongeren, jongerenwerkers te maken. Dit is bereikt door een persoonsgerichte aanpak, toegesneden selectie van coaches en een op het individu gericht opleidingstraject. De werkwijze van deze teams moet nader worden beschouwd en waar mogelijk op andere plekken en in andere omstandigheden navolging vinden.**
- **Welzijnsorganisaties en zelforganisaties moeten meer worden benut om mensen aan het werk te krijgen of ergens als vrijwilliger te plaatsen.**
- **Welzijnswerkers moeten meer achter hun bureau vandaan komen en veel meer naar buiten treden: meer in activiteiten investeren.**
- **Het college van B&W moet op korte termijn nagaan hoe alle activiteiten die integratie moeten bevorderen beter gestroomlijnd en geregistreerd kunnen worden, zodat organisaties niet langs elkaar heen werken en elkaar zelfs tegenwerken. Als dat lukt bespaart dat veel geld. Dat geld kan dan worden besteed om het door de VVD bepleite maatwerk te leveren.**
- **Alle projecten moeten op feitelijke resultaten worden geëvalueerd. Nu worden regelmatig nieuwe projecten gestart zonder lessen te leren uit reeds lopende of inmiddels beëindigde projecten. Dat is verspilling van geld en energie en vertraagt het integratieproces.**

4.4 Betrokkenheid

De lokale overheid speelt een belangrijke rol in het creëren van betrokkenheid van al haar inwoners bij Den Haag. Zoals de Haagse schrijver Couperus in de 19^e eeuw al zei: "Zo ik iets ben, ben ik Hagenaar". Daarmee sloeg Couperus de spijker op de kop. Die uitspraak inspireerde ook tot de titel van een in 2005 (bijna raadsbreed) aangenomen initiatiefvoorstel over integratie. Want de verschillen tussen de Hagenaars op het

gebied van afkomst, cultuur, religie, seksuele geaardheid, politieke voorkeur enz. zijn talloos, maar wat alle Hagenaars verbindt is dat zij inwoners zijn van onze mooie stad achter de duinen. Een stad waarbij zij zich betrokken weten of zijn, of in elk geval betrokken zouden moeten voelen. De Haagse identiteit is door zijn veelheid van achtergronden niet zo simpel in enkele woorden te vatten. Maar elke Hagenaar is op de een of andere manier trots op dat mooie Den Haag met zijn rijke culturele schakeringen. En (zeer) vele Hagenaars –dat blijkt elke dag– leveren hun bijdrage aan het welbevinden in onze stad.

Van oudsher heeft Den Haag veel verschillende culturen en nationaliteiten. In Den Haag heeft nu 35% van de ruim 474.000 inwoners zijn wortels in Suriname, de Antillen, Turkije, Marokko of een ander niet-westers land. Van alle kinderen tussen de 0 en 13 jaar die in het stadsdeel Centrum wonen is 82% allochtoon.¹⁸ In Escamp en Laak is dit respectievelijk 60 en 74%.¹⁹ Volgens de bevolkingsprognose van de gemeente zal het aandeel allochtonen in 2022 opgelopen zijn tot 47%. Alleen al deze cijfers onderstrepen het belang van een voortvarend integratieproces en het bij de Nederlandse samenleving betrokken raken van immigranten.

Een ongewenst bijverschijnsel van diversiteit is dat in de wijken waarin veel uiteenlopende bevolkingsgroepen woonachtig zijn, de betrokkenheid van deze bewoners met hun wijk op een laag pitje staat. In 2000 had Den Haag drie wijken met meer dan 50% inwoners van buitenlandse komaf. In 2003 gold dit voor vijf wijken en in 2006 voor zeven. Als bewoners weinig betrokken zijn bij de wijk, komt de leefbaarheid onder druk te staan. Het vele zwerfvuil op straat, relatief veel graffiti en een –in vergelijking met andere wijken– hoge criminaliteit zijn voorbeelden hiervan. Vanwege het anonieme bestaan van vele bewoners in deze wijken en de afstand die zij hebben met de samenleving komt hufterig, asociaal en onfatsoenlijk gedrag hier vaker voor. Dit veroorzaakt op zich weer bij wijkbewoners een geringere betrokkenheid en de neerwaartse spiraal is een feit.

4.5 Voorschoolse educatie

Het consultatiebureau houdt van de zuigelingen en kinderen in de leeftijdsgroep van 0 tot 4 jaar bij of ze wel of niet tot een risicogroep behoren. Criteria zijn: algemene taalachterstand (vanaf 2 jaar), niet-Nederlands als moedertaal en risicofactoren zoals aangeboren afwijkingen, chronische en lichamelijke handicaps van de ouders, gedragsproblemen bij het kind enz. 26,4% van de Haagse peuters is een risicokind. 76,4% (!) behoort tot die groep omdat zij Nederlands niet als moedertaal hebben.²⁰

De wethouders van de vier grote steden hebben op 17 maart een bestuurlijke overeenkomst met staatssecretaris Dijksma getekend met daarin de intentie om in 2011 alle kinderen tussen de 2½ en 4 jaar met een taalachterstand voorschoolse educatie aan te kunnen bieden. Een prachtige intentie, omdat het voor kleuters van 4 jaar en ouder moeilijk blijkt om hun achterstand op een latere leeftijd in te lopen. Te vaak komt het nog voor dat kinderen die geen woord Nederlands spreken bij de basisschool worden aangemeld. De Nederlandse gemeenten en het rijk zijn van plan om de ouders van de kinderen te stimuleren om hun kinderen te laten deelnemen aan voor- en voerschoolse educatie.

¹⁸ Het gaat hierbij om Hagenaars die hun wortels hebben in de klassieke migratielanden, zoals Suriname, Antillen, Turkije, Marokko of een overig niet-geïndustrialiseerd land.

¹⁹ Gemeente Den Haag, *Monitor Burgerschap 2006*, p. 9.

²⁰ Gemeente Den Haag, *Actieprogramma Jeugd*, Den Haag, oktober 2006, p. 18,19

De VVD wil verder gaan dan ouders slechts te stimuleren om hun kind te laten deelnemen aan voorschoolse educatie. Ieder kind moet vanaf de kleuterklas een gelijke uitgangspositie hebben. Dat is voor alle kinderen het beste.

- **De overheid moet een (dwang)middel in handen krijgen om ouders die weigeren hun kind naar de voorschoolse educatie te sturen, terwijl dat aantoonbaar wel noodzakelijk is, hierop aan te kunnen spreken. Dit dwangmiddel kan de gemeenten in handen gegeven worden door de leerplicht voor kinderen met een taalachterstand te verlagen van 5 naar 2½ jaar. Consultatiebureaus stellen vast of een kind een taalachterstand heeft. Uiteraard geldt de leerplicht niet voor kinderen van 2½ tot 5 jaar die volgens de consultatiebureaus geen taalachterstand hebben. Ook kan gedacht worden aan een stok achter de deur in de vorm van een financiële sanctie, bijvoorbeeld het korten op de kinderbijslag.**

4.6 Uiterlijkheden

Gezichtsbedekkende kleding

Gezichtsbedekkende kleding zoals burka's en nikabs zijn een maatschappelijk probleem. En het feit dat het aantal mensen dat dergelijke kleding draagt (zeer) beperkt is doet daar voor de VVD niets aan af. Allereerst belemmert gezichtsbedekkende kleding de objectieve veiligheid. Het bemoeilijkt het verifiëren van iemands identiteit. Getuigen van een misdrijf kunnen de dader niet voldoende beschrijven of herkennen. Ook ondermijnt de gezichtsbedekkende kleding de subjectieve veiligheid. In een open samenleving –waarbij iedereen elkaar moet kunnen aanspreken– is gezichtsbedekkende kleding een groot obstakel in de communicatie. De indruk kan zelfs worden gewekt dat de persoon in kwestie iets kwaads in de zin heeft, of tenminste iets te verbergen heeft. Het niet kunnen zien van iemands gezicht geeft mensen in de nabijheid van zo geklede mensen zelfs vaak een onveilig gevoel. Daarom is het zaak dat deze kleding bij wet in de openbare en semi-openbare ruimte verboden wordt. Het is een gemiste kans dat het kabinet het burkaverbod slechts beperkt heeft tot docenten, leerlingen en rijksambtenaren en vervolgens een beroep doet op gemeenten en vervoerbedrijven.

Personen met gezichtsbedekkende kleding kunnen wat de VVD betreft geen beroep doen op sociale bijstand. Want alleen al door hun onherkenbare uiterlijk frustreren deze mensen het vinden van een geschikte baan.

- **Het college van B&W dient er bij het stadsgewest Haaglanden op aan te dringen om in samenwerking met de openbaar vervoerbedrijven in de interne regels voor het stadsvervoer een verbod van het dragen van gezichtsbedekkende kleding op te nemen.**
- **Het college van B&W wordt verzocht er –samen met andere gemeentebesturen– bij de Tweede Kamer op aan te dringen alsnog een breder verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding uit te vaardigen.**

Handen schudden

Het komt voor dat op religieuze gronden geweigerd wordt een vrouw een hand te geven.

- **Overheidsdienaren dienen zich in de publieke ruimte te houden aan de algemeen gangbare omgangsvormen. Daarbij is het schudden van handen goed gebruik.**

Nico Stet

Nico Stet werkt als plaatsvervangend directeur op praktijkschool 'De Einder', in de wijk Transvaal

"Onze school heeft ruim 80% allochtone kinderen en kent ruim 20 nationaliteiten. Dat levert in de praktijk niet zoveel problemen op. Dit is wellicht zo omdat wij een kleine school hebben met 200 leerlingen. Hierdoor zijn problemen goed beheersbaar."

"Alhoewel je met cultuurverschillen eerder 'ontploffingen' kunt hebben. Als er in de school een conflict ontstaat, kan er (van buiten) groepsvorming ontstaan. Een onschuldig incident gaat door via MSN en mobiele telefoon waardoor zelfs hele families zich ermee gaan bemoeien en letterlijk recht tegenover elkaar komen te staan."

"Er is een incident geweest waarbij groepen (ouders) gescheiden moesten worden door de ME. Voor de veiligheid intern hebben we een hek laten plaatsen en camera's laten installeren omdat de dreiging voornamelijk van buiten de school komt. Een constante monitoring van de straat door de Gemeente zou zeer welkom zijn om buitenschoolse ellende adequaat te kunnen voorkomen. Een samenscholingsverbod werkt vaak niet, omdat de politie na oproep vaak te laat is."

"Als je het over rolmodellen hebt: er zijn ook 'slechte' rolmodellen. Ex-leerlingen die snel geld verdienen op straat."

"Onze school heeft minder aanloop dan bijvoorbeeld het Johan de Witt, dat ook een VMBO-afdeling kent. Je zit dan als leerling op deze school en niemand zal vragen op welke afdeling. Sommige ouders beschouwen het plaatsen van hun kind op een praktijkschool als een schande voor de familie. Zo zijn de lessen in het groen opgeheven wegens tekort aan status, omdat de ouders zelf veelal in de kassen werken en dit als laagste vorm van werk in Nederland ervaren."

"Zo hebben we een keer een opkomst voor de ouderavond gehad van 100%. Waarom? We hadden toen een bingo georganiseerd."

Met cultuurverschillen kun je ook je voordeel doen.

Mijn leeftijd, nu ik wat ouder ben dan de gemiddelde ouder, is nu een groot voordeel. In menig cultuur is er diep respect voor de oudste (zoals het hoort overigens)."

"Een schooldirecteur in Turkije bijvoorbeeld is ook een sociaal werker, een aanspreekpunt voor alledaagse problemen. Dat kan zelfs een gat in de weg zijn. Omdat hij de persoon in de omgeving is die geleerd heeft en daardoor als autoriteit wordt gezien als het gaat om onderhandelen met de gemeentelijke autoriteiten."

"Wij hanteren een heel duidelijke regelgeving voor elke leerling: bij bedreiging is het over en uit. In principe ben ik joviaal, maar in zo'n geval ben ik snel klaar."

"Ik zou zeggen: start in Godsnaam weer met het heropenen van technische scholen en ambachtsscholen."

5. Zelfredzaamheid en participatie

De maatregelen die in het voorgaande hoofdstuk zijn bepleit zijn zonder meer nuttig in het bewerkstelligen van meer participatie van minderheden aan het maatschappelijk verkeer. Maar het omgekeerde geldt evenzeer: meer participatie leidt tot het realiseren van doelstellingen zoals het leren van de taal en het zich eigen maken van Nederlandse omgangsvormen en dergelijke. Daarom is (arbeids)participatie van het grootste belang. In het onderstaande zal hier thematisch aandacht aan worden besteed. Ongeoorloofde discriminatie kan een belemmering zijn voor participatie door minderheden. Vanwege het grote belang van dit onderwerp zal hier een apart hoofdstuk aan worden gewijd. Uiteraard is er in dit hoofdstuk veel aandacht voor (de gunstige effecten van) het hebben van een baan. Maar eerst zal het integratiebeleid van het college onder de loep worden genomen.

5.1 Beleid B&W Den Haag

Het beleidskader Burgerschap *"Samen stad zijn, burgers maken het verschil"* van het college van B&W van Den Haag is een stap in de goede richting, maar er kan in de ogen van de VVD nog wel een tandje bij als het gaat om integratie. We moeten niet bang zijn de problemen te benoemen en de vinger op de zere plek te leggen. De VVD heeft moeite met het naarstig zoeken naar andere woorden voor "allochtonen", "autochtonen" en "integratie". Waar het om gaat, geeft Henk Kamp goed weer: *"Politici zijn er om problemen te onderkennen, aan te pakken en op te lossen. (...) Het integratiedebat wordt gedomineerd door politici die de veenbrand in onze samenleving aanwakkeren, dan wel hun hoofd afwenden en hopen of bidden dat de brand vanzelf uitgaat. Wat nodig is, zijn politici die de brand blussen."*

Eigen kring

Het college van B&W gaat er in zijn nota over burgerschap van uit dat iedereen betrokken moet zijn bij de samenleving. Dat klinkt logisch. Maar B&W wekt daarbij de indruk, dat het zich (uitsluitend? In de vrije tijd?) "in eigen kring" bewegen niet goed is. De VVD vindt dat iedereen zijn individuele keuze mag maken om al dan niet voornamelijk in en vanuit zijn "eigen kring" te acteren. Hagenaars, die de Nederlandse taal spreken, een reguliere baan hebben, wet- en regelgeving naleven en zich fatsoenlijk gedragen mogen niet door de lokale overheid in de hoek worden gezet omdat zij voornamelijk in eigen kring actief zijn. Integendeel: in eigen kring valt heel veel ambassadeurswerk te verrichten. Dat zet, zeker als dat ambassadeurswerk wordt verricht door succesvolle allochtonen, zoden aan de dijk. Wij willen B&W dan ook oproepen er alles aan te doen om het ambassadeurswerk te bevorderen.

- **Het college van B&W wordt gevraagd te onderzoeken of het in het kader van integratie mogelijk is met ambassadeurs te werken, al dan niet naar het voorbeeld van de Jeugdambassadeurs en de Stadsconsuls.**

Zelforganisaties

De wethouder is in het beleidskader burgerschap lovend over de zelforganisaties. Weliswaar zijn de vrijwilligers bij deze organisaties zeker zeer te prijzen voor hun inzet, maar naar inzicht van de VVD is de lof vanuit het gemeentebestuur, omgezet in subsidies, aan heroverweging toe. Zelforganisaties zijn namelijk op dit moment voornamelijk gericht op de eigen kring. Op eigen kring gericht zijn kan voordelen opleveren in de zin van bijvoorbeeld een aanspreekpunt zijn voor de overheid. Ook

- De wethouders Werkgelegenheid en Onderwijs dienen aan de slag te gaan met de 'mismatch' tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er dienen meer praktijkgerichte opleidingen te komen, in samenwerking met het bedrijfsleven, om te kunnen voorzien in bijvoorbeeld technische vacatures.

voldoen bijeenkomsten met alleen maar “eigen” mensen (en dus in de eigen taal) aan een (grote) behoefte van geborgenheid en gezelligheid. Maar uitsluitend dit soort bijeenkomsten organiseren komt de beheersing van de Nederlandse taal niet ten goede en zet daardoor een rem op de integratie. De VVD heeft de vrijheid van vereniging hoog in het vaandel staan, maar verenigingsvrijheid moet niet op kosten van de belastingbetaler plaatsvinden, zeker niet als verbinding van mensen van diverse pluimage wordt tegengegaan.

- **De subsidies voor zelforganisaties moeten worden aangescherpt. De gemeente subsidieert alleen activiteiten van zelforganisaties die gericht zijn op integratie en meedoen in de Haagse samenleving. Nederlands is bij die activiteiten als vanzelfsprekend de voertaal. Activiteiten die gericht zijn op de “eigen groep” komen niet voor subsidiëring in aanmerking. Van de subsidie vragende zelforganisaties wordt een jaarplan verwacht, dat ook gecontroleerd wordt.**
- **De uitvoering van het Fonds Burgerschap dient zodanig te worden vormgegeven dat –anders dan nu– meer ècht van onderop op dit fonds een beroep kan worden gedaan. De “gestaalde kaders”, zoals bewonersorganisaties en migrantenorganisaties, moeten deze projectsubsidie niet kunnen innen als een extra aanvulling op hun eigen begroting. De subsidieverstreking moet verlopen via één loket (dat zou bijvoorbeeld HOF kunnen zijn). Dit verbetert de effectiviteit, transparantie en controleerbaarheid van de subsidieverstreking. Zo wordt ook versnippering tegengaan.**

5.2 Werk

Het hebben van werk draagt in belangrijke mate bij aan de integratie van een individu. Door het deelnemen aan het arbeidsproces komen nieuwkomers met mensen buiten de eigen kring in contact. Dat is ook de beste manier om de Nederlandse taal onder de knie te krijgen. Bovendien leert de ervaring, dat mensen het meest gemotiveerd zijn onze taal te leren (en dat dit dan ook het beste lukt) wanneer zij het geleerde meteen in praktijk kunnen brengen.

Werken is dus cruciaal voor integratie. De netto-arbeidsdeelname van niet-westerse allochtonen is nog steeds veel te laag (landelijk 51%).

- **De gemeente moet alle mogelijkheden –vooral in de sfeer van de bijstand– benutten om mensen die aan de kant staan, aan het werk te krijgen. Daartoe moet de gemeente ook streven naar een stimulerend verschil tussen inkomsten uit loon en uit uitkering.**

Hoe meer toeslagen, aanvullingen, ondersteuning en faciliteiten er zijn voor mensen met een bijstandsuitkering, hoe minder interessant het is om aan het werk te gaan en hoe minder men integreert.

Eerst moeten potentiële werknemers zelf proberen om aan werk te komen. Pas wanneer dit niet lukt kan een beroep gedaan worden op de daarvoor bestaande voorzieningen. Door de huidige Workfirst-aanpak bij nieuwe bijstandsaanvragen krijgen diegenen die kunnen werken direct werk. Mensen die daar nog niet klaar voor zijn worden in een traject opgenomen en voorbereid voor de arbeidsmarkt. Dat is een goede zaak.

De VVD vindt dat er daarnaast ook kritisch gekeken moet worden naar het potentieel van mensen dat al langdurig een uitkering heeft. Onder hen zijn relatief veel allochtonen. Ook van hen moet worden gevraagd bij te dragen aan onze samenleving. Het beheersen van de Nederlandse taal is een absolute voorwaarde. Wanneer dat niet het geval is moet daar de aandacht allereerst op worden gericht.

- **De wethouders Werkgelegenheid en Onderwijs dienen aan de slag te gaan met de 'mismatch' tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er dienen meer praktijkgerichte opleidingen te komen, in samenwerking met het bedrijfsleven, om te kunnen voorzien in bijvoorbeeld technische vacatures.**

De wethouder Werkgelegenheid dient zijn licht op te steken in het Westland, waar nog veel (laaggekwalificeerd) werk voorhanden is, terwijl er nog genoeg (laaggekwalificeerde) werklozen in de klantenbakken van de Sociale Dienst zitten.

Voor wie (nog) niet kan werken moet worden gevraagd een bijdrage te leveren in de vorm van bijvoorbeeld vrijwilligerswerk. Diegenen die nog (net) niet gereed zijn voor de arbeidsmarkt moeten zich inzetten voor scholing, stages, leer-werktrajecten en het opdoen van werkervaring (al dan niet door middel van gesubsidieerde arbeid). Diegenen die al wel kunnen werken dienen zich maximaal in te spannen om regulier werk te vinden. Wanneer mensen in gebreke blijven moeten er maatregelen worden getroffen conform de van kracht zijnde Maatregelenverordening. Het moet duidelijk zijn dat in ons land in principe iedereen in zijn eigen inkomen dient te voorzien en dat ons stelsel van sociale voorzieningen er uitsluitend is voor diegenen die het echt niet zelf kunnen redden.

Betekenis van werk voor de integratie van verschillende doelgroepen

Het hebben van werk is voor jongeren van belang om hun talenten te ontplooien en om zich een positie te veroveren binnen de Nederlandse samenleving. Daarmee is ook voor hen werk belangrijke voorwaarde om te integreren. De VVD is daarom erg ingenomen met de leerwerkplicht voor jongeren tot 27 jaar. Jongeren komen hierdoor niet langer in aanmerking voor een bijstandsuitkering, maar zijn verplicht een opleiding te volgen, stage te lopen of te werken, al dan niet in een leer-werktraject. Jongeren zijn ook belangrijk om een eind te maken aan die situaties waarbij in families opeenvolgende generaties niet werken maar een uitkering hebben.

Het hebben van werk is in het bijzonder ook voor mensen met kinderen van belang. Niet alleen voor hun economische zelfstandigheid en hun integratie in onze samenleving, maar daarnaast ook in verband met de voorbeeldfunctie die zij hebben. Mannen die de hele dag thuis of elders (bijvoorbeeld in het koffiehuis) rondhangen zijn geen goed voorbeeld voor hun kinderen. Zij geven niet het voorbeeld dat zij moeten geven, namelijk dat in Nederland iedereen zijn steentje moet bijdragen en dat onze sociale voorzieningen er uitsluitend zijn voor mensen voor wie dit niet mogelijk is.

Ook vrouwen kunnen een belangrijke rol spelen bij de integratie. Zolang zij geen Nederlands spreken, sociaal geïsoleerd zijn en soms zelfs niet weten waar de school van hun kinderen staat, is dat niet het geval. Zij vormen zo geen goed voorbeeld en zijn dan ook niet in staat positief bij te dragen aan de ontwikkeling en integratie van hun kinderen. Daarom moet het leren van de Nederlandse taal worden gestimuleerd, bij voorkeur gekoppeld aan bepaalde activiteiten zoals het helpen op school of het begeleiden

van sportactiviteiten (waarvoor natuurlijk ook vaders kunnen worden ingeschakeld). Dit vergemakkelijkt het leren van de taal en haalt vrouwen uit hun isolement.

- **De gemeente moet allochtone vrouwen (meer) stimuleren om aan het werk te gaan of bij vrijwilligerswerk betrokken te raken.**

Voor vrouwen die vanuit een uitkeringssituatie naar werk moeten worden toegeleid zijn er diverse voorzieningen, waaronder begeleiding bij het starten van een eigen bedrijfje en de mogelijkheid van (micro-)krediet. Kennelijk zijn veel vrouwen nog niet op de hoogte van (de ins en outs van) deze mogelijkheid.

- **Allochtone vrouwen moeten meer worden gestimuleerd gebruik te maken van de mogelijkheden die er zijn om een microkrediet te verwerven. Zij moeten ook door terzake deskundige instanties (Kamer van Koophandel, Stichting Stabij) worden gecoacht om activiteiten met succes te ontwikkelen.**

De VVD vindt dat alleenstaande bijstandsmoeders met kinderen tot 5 jaar niet vrijgesteld moeten worden van de sollicitatieplicht. Onder deze groep bevinden zich veel allochtone vrouwen. Voor hen is zich kunnen ontplooien, ervaringen opdoen en sociale contacten krijgen van wezenlijk belang. Juist ook de mate waarin zij integreren en meedoen aan de samenleving kan als voorbeeld dienen voor hun kinderen. Vrouwen, die nog niet aan werken toe zijn, moeten worden gestimuleerd een opleiding te volgen en daarna –of zo mogelijk tegelijkertijd– door middel van vrijwilligerswerk de nodige ervaringen op te doen.

Daarbij moet waar nodig aandacht worden besteed aan het leren van onze taal. Als leerervaring kunnen zij alvast beginnen met kantinediensten bij sportclubs, halen en brengen van sportertjes, meehelpen op school, schoonmaak, ondersteuning van mantelzorg etc.

Ook valt in de Krachtwijken het nodige te doen, onder meer toezicht op straat (ook zinvol voor buurtvaders), geven van gezondheidsvoorlichting, begeleiden spelen op straat, zorgen voor schone speelplekken en perkjes etc. Verder is het van belang dat vrouwen die dat kunnen worden gestimuleerd startkwalificaties te behalen voor de arbeidsmarkt. Indien dit niet mogelijk is moeten zij door beroepsgerichte cursussen naar werk bijvoorbeeld in de zorg, de horeca en de detailhandel worden toegeleid.

Discriminatie op de arbeidsmarkt

De VVD vindt dat discriminatie op de arbeidsmarkt met kracht moet worden bestreden. Hierbij moet wel worden nagegaan of het om daadwerkelijke discriminatie gaat of niet. Het komt namelijk ook voor dat wat door betrokkene als discriminatie wordt aangemerkt, te maken heeft met niet-adequaat gedrag, onvoldoende beheersing van de Nederlandse taal en/of het niet beschikken over de vereiste startkwalificaties. Bij het deel over anti-discriminatiebeleid (hoofdstuk VI), waar onder meer de weerbaarheid aan de orde komt, wordt hier nader op teruggekomen.

5.2.1 Personeelsbeleid gemeente

De VVD is geen voorstander van positieve discriminatie of cijferfetisjisme. Dit neemt niet weg dat op een creatieve manier kan worden gezien hoe middels het aantal allochtonen in de gemeentelijke organisatie een betere afspiegeling kan worden gemaakt van de gehele stadspopulatie.

Dennis Tebbenhof

Dennis Tebbenhof (39), van hindoestaanse komaf, is zelfstandig registeraccountant en parttime docent aan de Haagse Hogeschool. Voorts doet hij in zijn vrije tijd aan huiswerkbegeleiding voor vrijwilligersorganisatie STUKA.

“Ik kwam in 1974 naar Nederland vanuit Suriname, samen met mijn alleenstaande moeder. Volgens de definitie zou ik wellicht als randgroepjongere kunnen worden bestempeld. Je ziet: een randgroepjongere kan nog best aardig terechtkomen.”

“Mijn boodschap: schrijf mensen dus niet op voorhand af. Belangrijk is het dat mensen kansen krijgen, maar tegelijkertijd ook dat ze kansen grijpen. Benader ze als individu.”

“De individuele benadering pas ik natuurlijk ook toe wanneer ik huiswerkbegeleiding geef. STUKA staat open voor iedereen. We hebben een team met mensen uit verschillende culturen en helpen ook kinderen van verschillende afkomst. De samenwerking gaat perfect.”

“In dit verband vind ik het wel eens storend dat mensen continu als allochtoon c.q. probleemgeval betiteld worden. Problemen moeten worden aangekaart, dat is een ding wat zeker is. Maar tegelijkertijd vind ik dat politieke partijen, waaronder ook de VVD, moeten blijven letten op de toon.”

Den Haag had in 2007 de beste gemeentelijke vacaturewebsite en in het Werkgeversonderzoek van Intermediair scoorde Den Haag zeer goed als één na beste gemeentelijke werkgever. Op het gebied van diversiteit scoort de gemeente echter niet hoog. Iets om bij stil te staan want de gemeente heeft ten opzichte van andere Haagse werkgevers een voorbeeldfunctie te vervullen. Het aandeel allochtonen in de organisatie daalde van 18,3% in 2006 naar 18,1 in 2007. In de hogere salarisschalen is slechts 10% allochtoon. Het college van B&W heeft als ambitie gesteld dat het aandeel allochtonen in het gehele personeelsbestand stijgt van 18 naar 20%. Het aandeel allochtonen in hogere salarisschalen moet zelfs verdubbelen van 10 naar 20%.

De gemeente timmert nu aan de weg door een groot aantal stageplaatsen ter beschikking te stellen. Vorig jaar vonden 500 stagiaires een stageplaats. Een goede investering voor een kleurrijker personeelsbestand.

De VVD heeft herhaaldelijk voorgesteld om naast WO-studenten ook HBO-studenten de kans te geven trainee bij de gemeente te worden. Het mes snijdt daarbij aan twee kanten. Aan de ene kant voorziet de gemeente in haar voortdurende behoefte aan hoger opgeleid personeel. Aan de andere kant vindt een steeds groeiend potentieel aan allochtone studenten aan hogere scholen emplooi. Het traineeship biedt hen de kans om bij de gemeente te komen werken, waardoor een minder eenzijdige personeelsopbouw bereikt wordt. Vanaf dit jaar gaat de gemeente van start met trainees op HBO-niveau. De VVD Den Haag juicht het natuurlijk zeer toe dat een lang gekoesterde en geuite wens (eindelijk) wordt vervuld. In het bedrijfsleven zijn best practices te vinden van succesvol diversiteitsbeleid. Siemens is een voorbeeld.

- **De gemeente moet zijn licht opsteken bij werkgevers die in de afgelopen jaren goede ervaringen hebben opgedaan met het bewerkstelligen van een kleurrijker personeelsbestand.**

5.2.2 Vrijwilligerswerk

Door middel van vrijwilligerswerk tonen mensen hun betrokkenheid bij de samenleving en leveren ze ook een belangrijke bijdrage hieraan. Vrijwilligers worden niet voor niets het cement van de samenleving genoemd. Nederland had, in vergelijking met andere landen, decennialang relatief veel vrijwilligers. Het aantal vrijwilligers in Nederland is de laatste jaren echter gestaag aan het dalen. Ten dele is dit te verklaren door de hogere arbeidsparticipatie. Daarnaast blijkt dat allochtonen minder snel bereid zijn vrijwilligerswerk te verrichten dan autochtonen. Volgens het rapport *Allochtonen en Vrijwilligerswerk*²¹ doet 22% van de allochtonen en 44% van de autochtonen vrijwilligerswerk.

Uit de laatst verschenen rapportage over burgerschap in Den Haag blijkt echter dat er een groot potentieel is aan vrijwilligers, ook onder allochtonen.²² Het verdient aanbeveling uit te zoeken waarom deze mensen, die dat dus kennelijk wel willen, uiteindelijk geen vrijwilligerswerk doen.

- **Het college van B&W moet uitzoeken waarom een (groot) aantal potentiële allochtonen nog steeds niet gewonnen is voor vrijwilligerswerk. Vervolgens moeten vanzelfsprekend de kennelijke beletsels worden weggenomen.**

²¹ Regioplan Beleidsonderzoek, *Allochtonen en Vrijwilligerswerk*, - Amsterdam, 2005, p. 36

²² Gemeente Den Haag, *Burgerschap, stand van zaken, 2007*, Den Haag, 2008, p. 17

- Vanaf dit jaar gaat de gemeente van start met trainees op HBO-niveau. De VVD Den Haag juicht het natuurlijk zeer toe dat een lang gekoesterde en geuite wens (eindelijk) wordt vervuld.

Organisaties halen graag vrijwilligers binnen, maar vervolgens steken de betrokkenen vaak geen tijd in de vrijwilliger om hem of haar de taal te leren spreken. Zo lopen er diverse projecten (bijvoorbeeld speciale beurzen) waarbij een goede match tussen instellingen en potentiële vrijwilligers uitstekend tot stand komt, maar vervolgens valt het stil: organisaties zijn niet bewust gemaakt van de "plicht" die op hen rust als ze een vrijwilliger in dienst nemen. *"Ze zien de vrijwilliger uitsluitend als een cadeautje"*, zoals één van de gesprekspartners het uitdrukte.

Wat we in het bedrijfsleven "maatschappelijk verantwoord ondernemen" noemen zou, als het gaat om vrijwilligerswerk, ook hier moeten worden toegepast.

Een andere reden dat het na de oorspronkelijke goede match stilvalt is wellicht dat niet vaak genoeg aan de potentiële vrijwilliger wordt uitgelegd wat zijn of háár belang is bij vrijwilligerswerk. Of dat niet het best passende vrijwilligerswerk wordt gevonden voor een kandidaat.

- **Meer dan tot nu toe gebeurt moet zowel aan instellingen die vrijwilligers in dienst willen nemen als aan de vrijwilligers zelf vooraf beter duidelijk worden gemaakt wat van hen wordt verwacht en wat het eigen belang is. Ook moet het vrijwilligerswerk beter worden toegesneden op wensen en talenten van de kandidaat-vrijwilliger.**

Om vrijwilligers te werven moet gebruik worden gemaakt van laagdrempelige middelen (beurzen bijvoorbeeld) en locaties (clubhuizen, buurthuizen, i-shops).

En niet alleen moet de match tussen instellingen of bedrijven secuur (dus afgestemd op de belangen van beide partijen) tot stand worden gebracht, maar er moet ook voorwerk worden verricht aan beide kanten: goede voorlichting over rechten en plichten, over wat men mag verwachten.

De VVD wil, gebruik makend van de expertise die bijvoorbeeld bestaat bij HOF en bij de mobiele jongeren teams, inzetten op stimuleren van vrijwilligerswerk door jongeren en allochtonen.

- **Er moet specifiek ter bevordering van vrijwilligerswerk worden gewerkt met ambassadeurs. In samenwerking met bijvoorbeeld het HOF kunnen ambassadeurs benoemd worden bij een aantal organisaties, zodat zij eraan kunnen bijdragen dat er meer allochtonen actief worden in het vrijwilligerswerk. Deze ambassadeurs kunnen mensen over de streep trekken om, bijvoorbeeld, actief te worden bij organisaties en verenigingen. Ook de kansen die werken met rolmodellen biedt moeten nader worden gezien en verder worden uitgewerkt.**
- **Het matchen van kandidaat-vrijwilligers en betrokken organisaties moet op laagdrempelige locaties plaatsvinden.**

5.3 Onderwijs

Onderwijs speelt op het gebied van integratie een grote rol. Misschien wel de belangrijkste. Want hier zitten de jongeren (en dat zijn er zeer velen, volgens de prognoses) en hier kunnen zaken preventief worden aangepakt. In het onderwijs zijn ook duidelijk de onderliggende feiten van de integratieproblematiek zichtbaar. Allereerst hebben autochtonen een hoger onderwijsniveau dan allochtonen. 37% van de autochtonen in Den Haag heeft een hogere opleiding gedaan. Dit in tegenstelling tot 9% van de Turken, 15% van de Marokkanen en 22% van de Surinamers.

Jongens en meisjes moeten leren op een normale manier met elkaar om te gaan.

	Autochtoon		Surinaams		Turks		Marokkaans		Antilliaans	
	2001	2006	2001	2006	2001	2006	2001	2006	2001	2006
Lager I	8	7	19	9	51	43	50	35	10	6
Lager II	27	25	31	29	19	21	23	26	23	23
Middelbaar	33	31	36	38	22	27	19	24	41	36
Hoger	31	37	14	22	7	9	8	15	26	35
Totaal	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Een positieve ontwikkeling is de inhaalslag die allochtonen op het gebied van onderwijsniveau aan het maken zijn (zie ook bovenstaande tabel). Aan de andere kant komen Antillianen en Turken verhoudingsgewijs vaker in aanraking met de afdeling leerplicht en verzuimen zij relatief vaker dan autochtonen.²³

Ouderparticipatie

Voor iedereen is een actieve betrokkenheid bij de school van zijn of haar kind van groot belang. Daaraan ontbreekt het zeer vaak bij allochtonen. En dat is cruciaal in het hele integratievraagstuk. Zoals de stadsdeelwethouder van het Amsterdamse Slotervaart, Ahmed Marcouch (PvdA), het uitdrukte: *“Om kinderen succesvol te laten zijn op school, moeten er pennen in huis zijn, boeken en rust. Marokkaanse ouders onderschatten hoe belangrijk dat is. Ze denken: de kinderen zitten op school en die doen hun werk. Maar ouders moeten ook belangstelling tonen voor school. (...) Het is ook luiheid. Lekker in je badjas op slippers je kind vanaf het balkon uitzwaaien. Het kost meer energie om ontbijt te maken, naar school te lopen en contact te maken met de juf. Vergeet niet dat veel Marokkaanse ouders niet bewust bezig zijn met kinderen krijgen en opvoeding, zoals veel Nederlanders.”*

- **De wethouder onderwijs dient –voorzover nog nodig– er bij scholen op aan te dringen participatie van ouders op elke mogelijke manier te bevorderen. Dat vergt veel creativiteit en het overwinnen van vooroordelen. Er zijn overigens goede praktijkvoorbeelden. Zo organiseerde een Haagse schooldirecteur een bingo-avond. De opkomst was overweldigend.**
- **De wethouder onderwijs dient er bij de Haagse scholen op aan te dringen dat zij schoolrapporten niet aan de leerlingen meegeven, maar aan de ouders persoonlijk uitreiken. Op deze manier bereikte de “Vliegerschool” in de Schilderswijk dat bijna 100% van de ouders op school kwam.**
- **Ouderavonden stimuleren de betrokkenheid van ouders. Het helpt bovendien om vrouwen uit hun isolement te halen, want de ouderavond is een gelegenheid om met anderen in contact te komen. Daarnaast krijgen ouders zo beter inzicht waar hun kinderen tijdens schooltijd precies mee bezig zijn.**

²³ Gemeente Den Haag, *Monitor Burgerschap 2006*, p. 74 en 75

• De VVD Den Haag heeft al lang voor de Cruyff-courts een feit waren, gepleit voor dergelijke speelplekken. Nu zijn ze er. Uitbreiding verdient aanbeveling, maar belangrijker is dat bewoners door onder meer het gemeentebestuur gestimuleerd worden zich bezig te houden met het onderhoud van de Cruyff-courts en andere speelplekken.

Toezicht

In de visie van één van onze gesprekspartners moet de wethouder onderwijs alert zijn op wat er in de wereld van het onderwijs gebeurt. De verzelfstandiging van het onderwijs hoeft dat niet in de weg te staan. Van het buitenland kunnen wij misschien veel leren.

De wethouder zou druk op scholen kunnen uitoefenen om schoolverzuim te verminderen en de veiligheid op school te verbeteren. De periodiek plaatsvindende overleggen moeten zeker worden gecontinueerd.

- **Op Islamitische scholen blijkt regelmatig niet aan de eisen te worden voldaan die in Nederland worden gesteld. Aan de wethouder onderwijs wordt verzocht er bij de landelijke overheid op te hameren dat de inspectie op deze scholen wordt geïntensiveerd.**

Docenten

Regelmatig komt het voor dat (jonge) vrouwelijke docenten getreiterd worden bij het lesgeven. Daarnaast kunnen veel homoseksuele docenten niet uitkomen voor hun seksuele geaardheid. Onverdraagzaamheid tegenover vrouwen en homo's is hiervan de oorzaak. Uiteraard wijst de VVD deze ontwikkelingen af.

- **Verzoek aan het college van B&W om te laten onderzoeken hoe groot de problematiek van treiteren en onverdraagzaamheid tegenover leerkrachten in Den Haag precies is.**

5.4 Eigen woningbezit

Het aandeel allochtone eigenwoningbezitters is aanzienlijk lager dan het aandeel autochtonen dat in het bezit is van een eigen woning. Het is voor de VVD klip en klaar, dat bewoners door eigenwoningbezit meer betrokken zijn bij hun wijk. Bewoners met een eigen huis zullen bijvoorbeeld ook eerder de staat van onderhoud van hun huis –zowel intern als extern– verbeteren. Straten met een relatief hoog eigen woningbezit zijn minder snel aan verloedering onderhevig.

Procentueel aandeel woningeigenaren per bevolkingsgroep.

	Turks	Marokkaans	Surinaams	Antilliaans	Autochtoon	
2006	27	16	33	21	59	

SCP, *Jaarrapport integratie 2007*, bijlage 8, *Fysieke en sociale kwaliteit van wonen*, Den Haag, 2007

Deze ondervertegenwoordiging van allochtonen in het eigenwoningbezit heeft te maken met de algemeen lagere sociaal-economische status van allochtonen. Daarnaast constateerde de VVD in 2002, dat migranten jaarlijks € 0,5 miljard naar familie in het land van herkomst overmaken.²⁴ Voor Den Haag komt dit naar schatting neer op € 50 miljoen. Het is natuurlijk een individuele keuze om geld over te maken naar het land van herkomst, maar voor de VVD staat vast: "je integreert waar je investeert." Het is daarom zaak dat een hoger aandeel allochtonen de komende jaren woningeigenaar wordt.

²⁴ Peter Smit en Anne Mulder, *Je integreert waar je investeert*.

Te vinden via de zoekmogelijkheid op www.vvddenhaag.nl.

DE HOUTZAGERIJ		
openingstijden m.i.v. 22-08-2006		
zondag	11.00-13.30	gezinszwemmen **
		** ouders met kinderen t/m 11 jaar
	14.00-16.00	alle leeftijden
woensdag	13.00-15.00	alle leeftijden
donderdag	19.00-20.45	20+
	21.00-22.00	heren 18+
vrijdag	07.00-08.30	20+
	17.45-18.45	moeder en kind Sinbad
		kinderen t/m 5 jr. , max. 2 kinderen per moeder
	19.00-20.15	moeder en kind **
		** kinderen vanaf 6 jr. , jongens t/m 7 jr. , meisjes t/m 13 jr.
		max. 2 kinderen per moeder
	20.45-22.00	dames 14+ **
		** bij twijfel aan de leeftijd mogen wij om een geldig legitimatiebewijs vragen.
zaterdag	13.15-16.00	alle leeftijden
		de kassa sluit een half uur

- Het gemeentebestuur dient om te beginnen in overleg te treden met bevolkingsgroepen die gescheiden zwembaden hebben afgedwongen, bijvoorbeeld in Zwembad "de Houtzagerij". Het beleid moet er bovendien op zijn gericht dat gescheiden sporten en zwemmen niet wordt uitgebreid.
- Het gemeentebestuur, de Haagse woningcorporaties en financiële instellingen moeten samen met migrantengemeenschappen de koppen bij elkaar steken om aan het integratievraagstuk een investeringsdimensie toe te voegen. Aanvullend zal onderzoek moeten plaatsvinden hoe dit nog meer gestimuleerd kan worden.
- Om allochtonen te stimuleren om –in de toekomst– onroerend goed aan te schaffen, is het belangrijk om bij de jeugd te beginnen. Bij scholieren –op de middelbare school, misschien zelfs al wel op de basisschool– moet worden geleerd (want vaak leren kinderen dat niet van hun ouders) wat de voordelen zijn van sparen en waarom het kopen van een pand een goede investering zou zijn.

- **Iedere vorm van hypotheekdiscriminatie op grond van postcode of andere niet-objectieve hypothecaire criteria moet met kracht bestreden worden. Dit wordt onder andere bereikt door hypotheekleveranciers tot partner te maken. Dat begint met het opleiden van werknemers die hypotheekgevers benaderen en feiten verzamelen.**
- **Het onderzoek dat toenmalig Haags wethouder Hilhorst naar hypotheekdiscriminatie liet doen moeten worden geactualiseerd.**

5.5 Sport

Sport en spel is een uitstekende manier om verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact te brengen. In Den Haag zijn vele initiatieven gaande die deze interetnische contacten bewerkstelligen. Een voorbeeld is het project "Meedoen allochtone jeugd door sport", dat vorig jaar van start ging. Doel is om jongeren van niet-westerse afkomst de weg naar de sport te leren vinden.

Ook bieden diverse sportverenigingen elkaar ondersteuning als het gaat om het er bij halen van de allochtone jeugd.

- **De VVD Den Haag heeft al lang voor de Cruyff-courts een feit waren, gepleit voor dergelijke speelplekken. Nu zijn ze er. Uitbreiding verdient aanbeveling, maar belangrijker is dat bewoners door onder meer het gemeentebestuur gestimuleerd worden zich bezig te houden met het onderhoud van de Cruyff-courts en andere speelplekken.**

Gescheiden sporten

Regelmatig klinken er pleidooien om gescheiden zwemmen en gymles toe te staan. De VVD is daar tegen. Jongens en meisjes moeten leren op een normale manier met elkaar om te gaan. Ook in het zwembad en in de gymzaal. Iedere Hagenaar moet op reguliere tijden toegang hebben tot het zwembad en de sporthal. Het gescheiden zwemmen staat hiermee op gespannen voet. Natuurlijk is fatsoenlijk gedrag hierbij een strikte voorwaarde.

In sommige zwembaden vindt al gescheiden zwemmen plaats. Wij realiseren ons dat een situatie die in de loop der jaren gegroeid is niet ineens gewijzigd kan worden, maar streven dit op termijn wel na. Daarbij moet vanzelfsprekend onderscheid worden gemaakt tussen instellingen waarbij wel en niet sprake is van overheidsbemoeienis en -subsidie.

- **Het gemeentebestuur dient om te beginnen in overleg te treden met bevolkingsgroepen die gescheiden zwemuren hebben afgedwongen, bijvoorbeeld in Zwembad "de Houtzagerij". Het beleid moet er bovendien op zijn gericht dat gescheiden sporten en zwemmen niet wordt uitgebreid.**

- Sport en spel is een uitstekende manier om verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact te brengen.

6. Anti-discriminatiebeleid

De VVD houdt vast aan de bekende drieslag: beperk immigratie, bevorder integratie en bestrijd discriminatie. Mensen die wel willen meedoen in de samenleving en hieraan willen meewerken, moeten daartoe ook de gelegenheid krijgen. In 2006 is het aantal discriminatieklachten bij het Bureau Discriminatiezaken in de regio Haaglanden afgenomen, van 457 in 2005 naar 421 in 2006. Bij het Meldpunt Discriminatie Internet is er ten opzichte van 2005 een verdubbeling van het aantal strafbare uitingen naar 984 in 2006. Veel van deze discriminatie is gericht op ras en godsdienst en er is een stijgende lijn te zien in het aantal klachten over discriminatie naar seksuele geaardheid. Niet uitgesloten dient te worden dat het aantal door Bureau Discriminatiezaken in de regio Haaglanden geregistreerde klachten slechts het topje van de ijsberg is.

Weerbaarheid

Discriminatie moet door de overheid krachtig bestreden worden. Aan de andere kant is iemand betichten van discriminatie een zware beschuldiging. Steeds vaker constateert de VVD-fractie –en in deze constatering werden wij bevestigd door vele van onze gesprekspartners– dat mensen gemakkelijk in een slachtofferrol kruipen door zich op discriminatie te beroepen. Dit terwijl representativiteit, een ongeïnteresseerde houding of taalachterstand een reden kon zijn waarom de betreffende persoon bijvoorbeeld niet aanmerking kwam voor die ene zo gewenste baan.

- **De gemeente moet, in samenwerking met de instanties die zich bezighouden met discriminatie, zoals het Bureau Discriminatiezaken, (nog) meer aandacht besteden aan weerbaarheid. Als personen zich gediscrimineerd voelen moeten zij van zich afbijten en indien nodig bij het Bureau Discriminatiezaken aankloppen.**

Hoewel veel Hagenaars niet op hun mondje zijn gevallen is het zaak dat vooral ook allochtone Hagenaars opkomen voor hun welbevinden. Daarom kijkt de VVD reikhalzend uit naar de resultaten van de proefprojecten op het gebied van weerbaarheid van het Bureau Discriminatiezaken. Als die goed uitpakken moet energie worden gestoken in de uitbreiding van die aanpak.

Er is thans ook een experiment gaande met een nieuwe aanpak van Bureau Discriminatiezaken in twee proefwijken, waar wordt gewerkt met 'maatwerk in de wijk'.

- **Als het experiment, dat Bureau Discriminatiezaken uitvoert om de weerbaarheid te vergroten, succesvol is verdient deze uitbreiding naar de hele stad.**
- **Hetzelfde geldt voor de nieuwe aanpak van Bureau Discriminatiezaken voor "maatwerk in de wijk".**

Niet koesteren maar coachen

Tenslotte kijkt de VVD met belangstelling naar de bijzondere aanpak van de mobiele jongerenteams. Bij de aanpak is maatwerk uitgangspunt. Er wordt direct gecommuniceerd met de jongere en nauw samengewerkt met politie, ouders, organisaties etc. Er wordt gebruik gemaakt van expertise en levenservaring die

voorhanden is en de coaches (allochtonen en autochtonen) worden zorgvuldig geselecteerd en opgeleid. De coaches coachen ook echt. Dat is iets anders dan koesteren.

Dat met de aanpak van deze mobiele jongerenteams uitstekende resultaten worden bereikt staat voor de VVD als een paal boven water. De VVD wil deze aanpak uitbreiden.

- **De (succesvolle) aanpak van de mobiele jongerenteams verdient bijzondere aandacht en –geleidelijke– uitbreiding.**

Uitgaansdiscriminatie

Tijdens uitgaansavonden weigeren horecagelegenheden regelmatig jongeren aan de deur, vanwege baldadig gedrag of omdat zij onder invloed staan van alcohol of drugs of omdat zij niet voldoen aan de kledingvoorschriften. In sommige gevallen is sprake van ongeoorloofde discriminatie. Om dit tegen te gaan bestaat er sinds een paar jaar een Stappanel.

Het is zaak dat meer horecaondernemers zich aansluiten bij het convenant 'Overeenkomst Deurbeleid Den Haag'. De sleutel voor succes van het Stappanel is in handen van de jongeren zelf. Zij moeten dit initiatief voortzetten. Het is per slot van rekening in hun eigen belang.

- **Het is de taak van de gemeente om het Stappanel binnen bereik van de jongeren te brengen. In elk geval moet de gemeente ervoor zorgen dat door betere voorlichting op scholen jongeren wéten dat dit Stappanel bestaat en wat het voor de jongeren kan doen.**

VII. Verantwoording

Voor het samenstellen van deze nota hebben wij ondermeer gesprekken gevoerd met mensen die in hun dagelijkse praktijk van doen hebben met integratie. Zij hebben in belangrijke mate geïnformeerd en geïnspireerd bij het schrijven van deze nota. Wij zijn deze gesprekspartners zeer erkentelijk voor hun bijdragen.

De geïnterviewden spraken op persoonlijke titel en niet uit hoofde van hun functies (de functies zijn slechts genoemd om een beeld te geven van hun positie in het maatschappelijk veld).

Wellicht ten overvloede: de mening van de VVD hoeft niet per definitie de mening te zijn van de geïnterviewden en vice versa.

- Seher Akyol
Stedelijk Mobiel Jongerenteam, manager Jongeren
Vice-voorzitter Inspraak Orgaan Turken
Voorzitter Haags Participatieteam
- Rein S.G. van Baar
Directeur HOF (Promotie Haags Vrijwilligerswerk)
- Latifa Bakrimi
Interne headhunter, gemeente Den Haag
- Lilian Callender
Directeur Haagse vestiging Hogeschool InHolland
Lid voormalige commissie PaVem
- Fatos Ipek-Demir
Manager Advies HOF (Promotie Haags Vrijwilligerswerk)
- Robert Masumbuko
Chief of staff ING Real Estate
- Akbal Mohamed
Ondernemerscoach Stichting Stabij
- Nico Stet
Adjunct-directeur praktijkschool "De Einder" (Transvaal)
- Dennis Tebbenhof
Zelfstandig registeraccountant, voorheen Deloitte & Touche
Parttime docent Haagse Hogeschool
Vrijwilliger Huiswerkbegeleiding Schilderswijk e.o.

ACTIEPLAN INTEGRATIE DEN HAAG

Hieronder volgen de punten waarop het gemeentebestuur van Den Haag en partners actie dienen te ondernemen teneinde een geïntensiveerd en succesvol integratiebeleid te voeren.

1. Radicalisering en haat zaaien aanpakken

- Waar het gaat om haatzaaiende en opruiende preken en activiteiten in en vanuit moskeeën binnen onze gemeentegrenzen, moet het stadsbestuur zich hier openlijk van distantiëren en openlijke druk uitoefenen op de moskeebesturen om te stoppen met dergelijke praktijken.
- Als sprake is van (mogelijk) strafbare feiten in en vanuit moskeeën, moeten vanzelfsprekend strenge en afdoende maatregelen worden genomen. Indien een adequaat juridisch instrumentarium om (in onze rechtsstaat ontoelaatbare) zaken aan te pakken ontbreekt, dient er bij bevoegde instanties te worden aangedrongen op het nemen van passende maatregelen, bijvoorbeeld wetgeving.
- Intensivering van het toezicht op islamitische scholen en — internaten.

2. Geen gezichtsbedekkende kleding toestaan

- Bij het Stadsgewest Haaglanden moet erop aangedrongen worden om in samenwerking met de openbaar vervoerbedrijven interne regels op te stellen voor een verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding in het openbaar vervoer.
- Het gemeentebestuur moet samen met andere gemeenten bij de Tweede Kamer aandringen op een breder verbod op het dragen van gezichtsbedekkende kleding.

3. Inburgering en welzijns- en jongerenwerk beter inrichten

- Het werken met één loket bij inburgering bevordert het integratieproces.
- De aanbestedingsprocedures kunnen efficiënter door concurrentie te stimuleren, prestatieafspraken te maken en resultaten strak te monitoren.
- De goede resultaten van de mobiele jongerenteams verdienen nadere beschouwing en voorzover mogelijk uitbreiding.
- Welzijnsorganisaties kunnen hieraan een voorbeeld nemen en moeten in een aantal gevallen anders gaan werken. Het belangrijkste doel dient de begeleiding van mensen naar werk of vrijwilligerswerk te zijn, minder bureauwerk en meer investeren in activiteiten.
- Voorwaarden voor subsidieverlening aan zelforganisaties moeten worden aangescherpt. Het leveren van jaarplannen moet daarbij een eis zijn.
- Activiteiten/werkzaamheden die worden verricht om inburgering te bevorderen, moeten worden gestroomlijnd.
- Inburgeringprojecten moeten meer stelselmatig worden geëvalueerd.
- Onderzoek naar de haalbaarheid van ambassadeurs in het kader van de inburgering, evenals bijvoorbeeld bij Jeugd en de Stadsconsuls.
- Het uitgangspunt bij inburgering is maatwerk. Dus geen academicus in de klas naast een analfabeet.

4. Meer aandacht voor taal afdwingen

- Het taaloffensief met kracht voortzetten; werk desnoods met prestatiebeloningen.
- De gemeente gaat de discussie met bevolkingsgroepen aan over de vraag waarom thuis zo weinig in de Nederlandse taal wordt geïnvesteerd.
- Voorschoolse educatie moet afgedwongen kunnen worden in gevallen van aantoonbare taalachterstand, in het uiterste geval via financiële sancties.
- De verantwoordelijkheid voor de zorg voor een vertaling van (bijvoorbeeld) medische adviezen ligt bij de afnemer/patiënt.

5. Werk en scholing beter op elkaar aansluiten

- Streven naar een groter financieel verschil tussen bijstand en werk; een groter verschil stimuleert mensen te gaan werken.
- De wethouders Werkgelegenheid en Onderwijs dienen aan de slag te gaan met de 'mismatch' tussen onderwijs en arbeidsmarkt. Er dienen meer praktijkgerichte opleidingen te komen, in samenwerking met het bedrijfsleven, om te kunnen voorzien in bijvoorbeeld technische vacatures.
- De wethouder Werkgelegenheid dient zijn licht op te steken in het Westland, waar nog veel (laaggekwalificeerd) werk voorhanden is, terwijl er nog genoeg (laaggekwalificeerde) werklozen in de klantenbakken van de Sociale Dienst zitten.
- Allochtone vrouwen (meer) stimuleren om aan het werk te gaan of bij vrijwilligerswerk betrokken te raken en van de mogelijkheden van microkredieten gebruik te maken. Ook coaching is een belangrijk aandachtspunt.
- Geen positief discriminatiebeleid bij de gemeente.
- De gemeente dient met betrekking tot personeelsbeleid bedrijven tot voorbeeld te nemen die al sinds jaar en dag een succesvol diversiteitsbeleid voeren.
- Reeds bij de gemeente werkzame allochtonen kunnen worden ingezet als ambassadeur om buiten de geijkte circuits te werven.
- De wethouder Personeelszaken dient een definitief voorstel te presenteren dat uitwerking geeft aan een eerder VVD-plan om ook voor hbo'ers een traineetraject te starten. Op die wijze kunnen meer allochtonen instromen.

6. Vrijwilligerswerk stimuleren

- Uitgezocht moet worden waarom het kennelijke potentieel dat er onder allochtonen is om vrijwilligerswerk te doen, nog onvoldoende is aangeboord.
- Meer dan tot nu toe gebeurt, moet aan vrijwilligers en aan instellingen die vrijwilligers in dienst nemen duidelijk worden gemaakt wat van beide partijen wordt verwacht en wat het eigen belang is.
- Vrijwilligerswerk moet ook beter zijn toegesneden op wensen en talenten van de kandidaat-vrijwilliger.
- In het bijzonder bij vrijwilligerswerk kan het werken met ambassadeurs en rolmodellen stimulerend zijn. Een belangrijke rol daarbij is weggelegd voor HOF (Promotie Haags Vrijwilligerswerk).

7. Discriminatie tegengaan

- Actualisering van het onderzoek naar hypotheekdiscriminatie. Hypotheekgevers moeten tot partner worden gemaakt teneinde –om te beginnen– feiten te verzamelen.
- In samenwerking met het Bureau Discriminatiezaken (nog) meer aandacht besteden aan weerbaarheid.
- Experimenten van het Bureau Discriminatiezaken die succesvol blijken (weerbaarheid en maatwerk in de wijk) moeten worden uitgebreid.
- De mogelijkheden van het Stappanel moeten (beter) binnen het bereik van jongeren worden gebracht.

8. Beter toezicht op huwelijken

- Opzetten van een actieve informatievoorziening aan met name de Turkse en Marokkaanse gemeenschap over de gezondheidsrisico's van neef-nichthuwelijken. Tijdens overleggen met representanten van deze gemeenschappen moeten gearrangeerde en gedwongen huwelijken ook ter sprake worden gebracht.
- Op bevoegde instanties (OM) moet druk worden uitgeoefend om supermarkthuwelijken tegen te gaan.
- De gemeente dient meer oplettendheid te betrachten bij het sluiten van huwelijken en deze te weigeren indien er sprake is van dwang of dat het slechts te doen is om het verkrijgen van verblijfsmogelijkheden.

9. Beperken problematiek Oost-Europeanen

- Het college dient duidelijkheid te verschaffen over de vraag of Oost-Europeanen in aanmerking komen voor een bijstandsuitkering.
- Het college moet de landelijke overheid duidelijk maken, liefst in G4-verband, dat hetzij de toestroom van Oost-Europeanen wordt beperkt (voorkeur Haagse VVD-fractie), hetzij de (financiële) problematiek die met hun komst samenhangt, wordt gecompenseerd door het Rijk.
- Dit houdt bijvoorbeeld in dat er vooralsnog geen vrij verkeer van Bulgaren en Roemenen moet worden ingevoerd.
- De gemeente legt uitzendbureaus die de regels overtreden bij de huisvesting van werknemers een dwangsom op.
- De gemeente dient erop toe te zien dat in geval van bijstandsafhankelijkheid na een kort verblijf in ons land, de verblijfsvergunning door de IND wordt ingetrokken.

10. Ex-asielzoekers geen voorkeursbehandeling geven

- De voorkeursbehandeling voor ex-asielzoekers bij de toewijzing van corporatiewoningen moet van tafel.

11. Samen optrekken in onderwijs en sport

- Participatie van ouders van schoolgaande kinderen moet op alle mogelijke manieren worden bevorderd, bijvoorbeeld door de rapportuitreiking aan de

ouderavond te koppelen.

- Er moet overleg plaatsvinden met bevolkingsgroepen die gescheiden sporten/ zwemmen hebben afgedwongen. Op termijn moet gescheiden sporten –in accommodaties waarmee de overheid bemoeienis heeft– worden afgebouwd.
- Cruyff-courts en andere speelplekken moeten degelijk worden onderhouden. Essentieel is daarbij dat wijkbewoners nauw betrokken worden.

12. Criminaliteit snel en blijvend aanpakken

- Een lik-op-stuk beleid van politie en justitie is van belang. Degenen, die zich misdragen, dienen snel en gevoelig gecorrigeerd te worden.
- Mensen, die niet over een permanente verblijfsvergunning beschikken en zich te buiten gaan aan criminaliteit, dienen actief te worden uitgezet.
- Er moet een actief beleid komen om auto's en andere bezittingen die met criminele activiteiten zijn bekostigd, af te nemen. Dit vooral in verband met de negatieve voorbeeldwerking die van deze praktijken uitgaat op jongeren.

Colofon

VVD-gemeenteraadsfractie Den Haag - juni 2008

Redactie: Else van Dijk-Staats (raadslid), Martijn Bruijstens (beleidsmedewerker)

Interviews, foto's en tekstbijdragen: Paul Lieben (beleidsmedewerker)

Vormgeving: Eduard Bekker/De Multimediahoeek